

Kvaliteta života mladih u Bjelovaru

Jurina, Helena

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zadar / Sveučilište u Zadru**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:162:075627>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-30**

Sveučilište u Zadru
Universitas Studiorum
Jadertina | 1396 | 2002 |

Repository / Repozitorij:

[University of Zadar Institutional Repository](#)

Sveučilište u Zadru

Odjel za sociologiju
Diplomski sveučilišni studij sociologije

Helena Jurina

Kvaliteta života mladih u Bjelovaru

Diplomski rad

Zadar, 2020.

Sveučilište u Zadru
Odjel za sociologiju
Diplomski sveučilišni studij sociologije

Kvaliteta života mladih u Bjelovaru

Diplomski rad

Student/ica:
Helena Jurina

Mentor/ica:
Doc. dr. sc. Željka Tonković

Zadar, 2020.

Izjava o akademskoj čestitosti

Ja, **Helena Jurina**, ovime izjavljujem da je moj **diplomski** rad pod naslovom **Kvaliteta života mladih u Bjelovaru** rezultat mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Ni jedan dio mojega rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan iz necitiranih radova i ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem da ni jedan dio ovoga rada nije iskorišten u kojem drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili inoj ustanovi.

Sadržaj mojega rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada.

Zadar, 7. srpanj 2020.

Sadržaj

1. Uvod.....	7
2. Ciljevi istraživanja	9
3. Teorijska koncepcija rada	10
3.1. Definiranje pojma kvalitete života.....	10
3.2. Kvaliteta života u urbanom kontekstu	12
3.3. Kvaliteta života u Hrvatskoj	15
3.4. Kvaliteta života mladih.....	17
4. Grad Bjelovar: razvojni aspekti	20
4.1. Sociokulturni aspekt Bjelovara.....	20
4.2. Gospodarski aspekt Bjelovara.....	22
4.3. Okolišni aspekt Bjelovara.....	22
5. Istraživačka pitanja i hipoteze	24
6. Metodologija	26
7. Rezultati.....	29
7.1. Sociodemografske karakteristike uzorka	29
7.2. Okolišni aspekt kvalitete života	33
7.3. Sociokulturni aspekt kvalitete života	37
7.4. Gospodarski aspekt kvalitete života	41
7.5. Ukupno zadovoljstvo kvalitetom života u Bjelovaru i odluka o odlasku	45
8. Rasprava	58
9. Zaključak	62
10. Literatura	65
11. Prilozi	69

Kvaliteta života mladih u Bjelovaru

Sažetak

Rad donosi rezultate anketnog istraživanja zadovoljstva kvalitetom života među mladima u gradu Bjelovaru. Polazeći od istraživanja kvalitete urbanog života te istraživanja kvalitete života u Hrvatskoj, ovo je istraživanje fokusirano na zadovoljstvo kvalitetom života među mladima u gradu Bjelovaru koji predstavlja karakterističan manji grad u kojemu se javljaju problemi nemogućnosti zaposlenja i tercijarnog obrazovanja te ostanka. Provedenom online anketom na uzorku od 251 ispitanika u dobi od 15 do 35 godina s prebivalištem u Bjelovaru pokušala se ustanoviti razina zadovoljstva kvalitetom života u tri aspekta: okolišni, sociokulturni i gospodarski. S obzirom na stvarne podatke o kulturi, gospodarstvu i okolišu koji vrijede za Bjelovar, polazna pretpostavka istraživanja je bila ta da će zadovoljstvo mladih biti najviše u okolišnom aspektu kvalitete života te najniže u gospodarskom aspektu kvalitete života. Rezultati istraživanja potvrdili su navedenu pretpostavku te je ustanovljeno kako postoje statistički značajne razlike u zadovoljstvu gospodarskim aspektom kvalitete života s obzirom na spol ispitanika/ica te kako postoje statistički značajne razlike u zadovoljstvu gospodarskim i sociokulturnim aspektom kvalitete života kod ispitanika s obzirom na radni status. Ovim istraživanjem pokazano je kako su mladi u Bjelovaru iznimno nezadovoljni mogućnostima zaposlenja, tercijarnog obrazovanja i provođenja slobodnog vremena. Dakle, rezultati ukazuju na to da grad Bjelovar nije dovoljno prilagođen mladima te se treba dalje strateški razvijati kako bi mogao zadovoljiti potrebe mladih građana i tako ih zadržati da ostanu.

Ključne riječi: kvaliteta života, zadovoljstvo, Bjelovar, mladi, okoliš, zaposlenje, obrazovanje

Quality of life among young people in Bjelovar

Summary

This research brings results of satisfaction with quality of life among young people in Bjelovar. Starting with researches of quality of urban life and of quality of life in Croatia, this research is focused on satisfaction with quality of life among young people in Bjelovar. Bjelovar represents characteristic small town in which are seen problems in inability of finding job, inability pursuing higher education and staying. Conducted online survey based on a sample of 251 respondents between 15 and 35 years of age and with residence in Bjelovar tried to discover a level of satisfaction in three different aspects of quality of life: environmental, sociocultural and economic. Taken real data on culture, economics and

environment which are relevant for Bjelovar, research assumed that the satisfaction among young people will be the highest in environmental aspect and that the lowest will be in economic aspect of quality of life. Results of conducted research confirmed stated hypothesis and established that significant statistic difference exists in satisfaction with economic aspect of quality of life when it comes to sex and that significant statistic difference exists in satisfaction with sociocultural and economic aspect when it comes to working status of respondents. This research showed that young people in Bjelovar are very dissatisfied when it comes to ability of finding employment, pursuing higher education and spending free time. Those results show that Bjelovar is not adapted enough for young people and that the city must work on strategic development so that it can satisfy the needs of young people and keep them to stay.

Keywords: quality of life, satisfaction, Bjelovar, young people, environment, employment, education

1. Uvod

Kvaliteta života označava koncept koji prati što sve utječe na opće zadovoljstvo i blagostanje na osobnoj razini. Kvalitetu života možemo promatrati iz sociološke, psihološke, ekonomske i raznih drugih perspektiva. Interdisciplinarnost koncepta kvalitete života čini ga neodređenim te onemogućuje njegovo mjerenje i operacionalizaciju (Pastuović, 1999; Krizmanić, Kolesarić i Pastuović, 1995). Ako kvalitetu života promatramo sociološki, onda možemo doći do vrijednih informacija o tome čime su i koliko pojedinci u nekom društvu zadovoljni kada je riječ o specifičnim životnim aspektima. Kvalitetu života izrazito je teško definirati jer ona može uključivati brojne aspekte koji uvelike ovise o tome što i koga želimo istražiti, ali i gdje se istražuje. Ono na čemu se kvaliteta života temelji jest subjektivno zadovoljstvo, to jest subjektivna procjena zadovoljstva aspektom vlastitog života. Upravo zbog različitog shvaćanja jednakih objektivnih prilika javlja se potreba za istraživanjem subjektivnog zadovoljstva koje postaje mjerilo kvalitete života. Takva kompleksnost određenja pojma kvalitete života zasniva se na dva „kuta gledanja“ na kvalitetu života, od kojih je jedan orijentiran na subjektivne, a drugi na objektivne pokazatelje (Lučev i Tadinac, 2008). Na temelju takve raspodjele na subjektivno i objektivno, Krizmanić i Kolesarić (1989) prema Barić i Glibo (2017) iznose definiciju kvalitete života koja se iskazuje subjektivnim doživljajem vlastitog života koji je determiniran objektivnim okolnostima.

Pri istraživanju kvalitete života u gradovima često se koriste ekonomski kriteriji kao objektivni indikatori, no oni nisu adekvatni za istraživanje želja i potreba (Verlet i Devos, 2009, prema Deffner, Psatha i Psycharis, 2011). Pri određivanju subjektivnih i objektivnih indikatora važno osvrnuti se na kulturu i tradiciju istraživanog mjesta iz razloga što tradicija i kultura imaju snažan utjecaj na subjektivnu procjenu. Temeljna razlika između kvalitete života i kvalitete urbanog života leži u određenju specifičnog mjesta stanovanja koje je najčešće zastupljeno samo u istraživanjima kvalitete urbanog života (Murgaš i Klobučnik, 2018).

Istraživanja kvalitete života u gradu nose veliku važnost za upoznavanje s problemima koje je važno uočiti, a zatim i istražiti kako bi se osiguralo poboljšanje kvalitete života (Tuan Seik, 2000, prema Slavuj, 2012a). Istraživanjem kvalitete života unutar određenog naselja omogućeno je uočavanje određenih problema koji se tiču upravo tih pojedinih naselja (Slavuj, 2012b). Svako naselje ima svoje prednosti i nedostatke te se zbog toga javlja potreba za

otkrivanjem tih prednosti i nedostataka kako bi se nedostatke moglo uklanjati, a prednosti poticati (Omazić i Slavuj Borčić, 2019).

U ovom će radu u narednim poglavljima biti izloženi neki od najrelevantnijih teorijskih pristupa i koncepata koji se odnose na kvalitetu života mladih u gradu Bjelovaru. Grad Bjelovar jedan je od manjih hrvatskih gradova kojega pogađaju razni problemi vezani za mlade te za njihovo zaposlenje, tercijarno obrazovanje i provođenje slobodnog vremena. Kako bi se ustanovilo što je to što život mladih u Bjelovaru čini dobrim ili lošim te koliko su mladi zadovoljni onim što im takav maleni grad pruža, važno je provesti istraživanje kako bi kako bi se moglo raditi na zadržavanju mladih koji zbog nemogućnosti obrazovanja, zaposlenja te zadovoljavanja kulturnih i zabavnih potreba planiraju odlazak u druge gradove i/ili inozemstvo. Mladi čine ključan faktor za razvoj kulture i gospodarstva grada te znatno doprinose razvoju inovacija. U gradu u kojemu je većinsko stanovništvo relativno staro, mladi čine cijenjeni resurs i radnu snagu, stoga ih je važno i zadržati. Dakle, temeljno pitanje odnosi se na to što zapravo treba Bjelovaru, kao malenom hrvatskom gradu, kako bi mladi bili zadovoljniji životom i kako bi mogli ostvariti vlastite želje i potrebe.

Na temelju prethodno provedenih istraživanja koja su se bavila kvalitetom urbanog života, kvalitetom života u Hrvatskoj te kvalitetom života mladih, izložene su temeljne pretpostavke provedenog anketnog istraživanja. Zatim slijede rezultati provedenog anketnog istraživanja te razrada i analiza dobivenih rezultata. Cilj ovog istraživanja bio je istražiti zadovoljstvo mladih okolišnim, sociokulturnim i gospodarskim aspektom kvalitete života u Bjelovaru. Rezultati provedenog anketnog istraživanja upućuju na zadovoljstvo prirodom i prirodnim okolišem koji Bjelovar mladima puža, ali i na nezadovoljstvo mladih kada je riječ o zaposlenju, tercijarnom obrazovanju i kulturnim zbivanjima čime je zaključeno kako mladima u Bjelovaru nije ponuđeno dovoljno izbora pri odabiru bilo zaposlenja, obrazovanja ili toga kako će provesti slobodno vrijeme. Mladi su u Bjelovaru ograničeni postojećim izborima koji često nisu posve adekvatni za njihovu dob, stupanj obrazovanja te socioekonomski status.

2. Ciljevi istraživanja

Istraživački ciljevi ovog empirijskog istraživanja su:

1. Ispitati zadovoljstvo kvalitetom života mladih u Bjelovaru s obzirom na gospodarske, okolišne i sociokulturne aspekte kvalitete života.
2. Ispitati postoje li razlike u zadovoljstvu kvalitetom života među mladima u gospodarskom, okolišnom i sociokulturnom aspektu kvalitete života grada Bjelovara s obzirom na spol.
3. Ispitati postoje li razlike u zadovoljstvu kvalitetom života među mladima u gospodarskom, okolišnom i sociokulturnom aspektu kvalitete života grada Bjelovara s obzirom na radni status.
4. Ispitati postoje li razlike u zadovoljstvu kvalitetom života među mladima u gospodarskom aspektu kvalitete života Bjelovara s obzirom na stupanj obrazovanja.
5. Ispitati postoje li razlike u zadovoljstvu kvalitetom života među mladima u sociokulturnom aspektu kvalitete života Bjelovara s obzirom na socioekonomski status.
6. Ispitati postoje li razlike u zadovoljstvu kvalitetom života među mladima u okolišnom aspektu kvalitete života Bjelovara s obzirom na mjesto stanovanja.
7. Ispitati postoje li razlike u zadovoljstvu kvalitetom života među mladima u gospodarskom, okolišnom i sociokulturnom aspektu kvalitete života grada Bjelovara s obzirom na dob?

3. Teorijska koncepcija rada

3.1. Definiranje pojma kvalitete života

Pojam kvalitete života često je predmet brojnih istraživanja te je u sve je većem središtu interesa brojnih istraživača koji se bave tematikom životnog zadovoljstva i blagostanja. Kvaliteta života odnosi se na temeljnu ljudsku potrebu za boljim i kvalitetnijim čime uključuje donošenje odluka koje se tiču ne samo pojedinca kao izoliranog aktera koji ih samostalno donosi, nego i čitave zajednice (Omazić i Slavuj Borčić, 2019). Kvaliteta života je, općenito gledano, najčešće opisana kao osobna percepcija pozicije u specifičnom kontekstu (World Health Organization, 1998). Mnoge definicije i određenja pojma kvalitete života ukazuju na njenu teorijsku, ali i praktičnu važnost. Brojni autori (Pastuović, 1999; Krizmanić, Kolesarić i Pastuović, 1995) ističu da je potrebno jasnije i specifičnije odrediti pojam kvalitete života kako bi se on mogao mjeriti i operacionalizirati. Sredinom prošlog stoljeća pojam kvalitete života bio je gotovo izjednačen s materijalnim blagostanjem, odnosno s visinom primanja (Brajša-Žganec i Kaliterna Lipovčan, 2006). No, kvaliteta života danas sadrži ne samo ekonomske, nego i društvene, osobne i brojne druge odrednice, ovisno o mogućnostima uvida i „kutu iz kojega promatramo“. Interdisciplinarnost cjelokupnog koncepta kvalitete života čini ga neodređenim u odnosu na druge pojmove toga tipa (Bendra, Miletić i Žanić, 2019).

Iako je kvaliteta života višedimenzionalan pojam, ako se usmjerimo na određeni aspekt koji želimo istražiti možemo prikupiti bogate rezultate. U sociologiji se kvaliteta života istražuje još od početka dvadesetog stoljeća kada su istraživani životni uvjeti obitelji, a pedesetak godina kasnije nacionalno blagostanje (Bendra, Miletić i Žanić, 2019) te odnos socijalnog i ekonomskog razvoja i njihove pripadajuće komponente (Deffner, Psatha i Psycharis, 2011). Krajem dvadesetog stoljeća, istraživanja koja se bave tematikom kvalitete života znatno se mijenjaju te u većoj mjeri počinju uključivati ne više samo objektivne, nego i subjektivne aspekte¹. Upravo zbog različitog shvaćanja jednakih objektivnih prilika javlja se potreba za istraživanjem subjektivnog zadovoljstva koja poprima svrhu svojevrsnog mjerila kvalitete života, a temelji se na nekim osobnim karakteristikama svakog pojedinca koje

¹ Pastuović (1993) ističe kako se pojam kvalitete života počeo proširivati s ekonomske kategorije na sve druge kategorije ljudskog života u kojima veliku važnost ima odnos pojedinca i zajednice, a ne samo materijalizam; Krizmanić, Kolesarić i Pastuović (1995) navode kako je shvaćanje ljudskog subjektivnog zadovoljstva od temeljne važnosti kako bi se omogućilo otkrivanje indikatora koji su u konačnici najvažniji za određenje pojma kvalitete života.

određuju vrijednosne preferencije i očekivanja. Da bi se koncept kvalitete života razumio u cijelosti, od velike je važnosti mogućnost razlikovanja i razdvajanja same kvalitete života od njenih činilaca. S obzirom na takvu kompleksnost određenja pojma kvalitete života razvila su se dva pristupa: skandinavski i američki. Skandinavski pristup kvaliteti života oslanja se na objektivne pokazatelje kao temeljne odrednice kvalitete života, dok se američki pristup orijentira na subjektivne pokazatelje (Lučev i Tadinac, 2008). Ono što je zajedničko jest to da se kvalitetu života i dalje općenito smatra stupnjem onoga što život pojedinca čini dobrim i/ili boljim (Bowling, 1997, prema Brajša-Žganec i Kaliterna Lipovčan, 2006).

Renwick i suradnici (1994; 1996) prema Brajša-Žganec i Kaliterna Lipovčan (2006) navode kako se kvaliteta života može podijeliti u tri temeljne kategorije: postojanje, pripadanje i razvoj. Njihov se upitnik temelji na procjenama pri čemu prednost daju procjeni važnosti, a zatim procjeni zadovoljstva te se na temelju toga kvaliteta života osvrće na procjenu zadovoljstva u pojedincu važnim aspektima (Brajša-Žganec i Kaliterna Lipovčan, 2006). Subjektivna orijentacija zasniva se na stabilnosti karaktera pojedinca koje se pretače u bolji položaj u društvu, a s time u kvalitetniji život u cijelosti (Bouillet, 2006). Svi resursi koji su raspoloživi pojedincu u mjestu gdje živi su, dakle, indikatori subjektivnog zadovoljstva. Sen (2009) ističe kako je pojam kvalitete života usko povezan s vrednovanjem samih aspekata vlastitog života te s blagostanjem. Osobe vrednuju na osnovi vlastitih doživljaja i očekivanja s obzirom na subjektivne preferencije², a kvaliteta života se definira kao razvojni cilj čime se ostvaruju uvjeti za opstanak³. Dakle, sloboda i nesloboda, kako navodi Sen (2009), čine temelje pojma kvalitete života te se očituju u dostupnosti sadržaja i usluga koje određuju razinu kvalitete življenja osobe. Mogućnost postizanja alternativnih ciljeva i izbora tako čini jednu od temeljnih odrednica pojma kvalitete života, a sva ograničenja je umanjuju (Sen, 2009). Subjektivnu procjenu tako uvjetuju unutarnja stanja pojedinca te njegovi stavovi i vrijednosti određenih životnih aspekata (Slavuj, 2012, prema Bendra, Miletić i Žanić, 2019).

Jedna od najvećih teškoća koje se javljaju pri mjerenju koncepta kvalitete života jest upravo razlika u vrednovanju objektivnih i subjektivnih prilika (Bendra, Miletić i Žanić, 2019). Ono što razlikuje objektivne pokazatelje od subjektivnih jest to što objektivni nastoje pružiti precizne podatke te time omogućuju uvid u razlike prema postavljenim kriterijima. Objektivni pokazatelji u potpunosti su usmjereni na statističke podatke i mjerljive indikatore

² Karajić (1994) ističe kako se vrednovanje kod pojedinaca odvija svakodnevno te na način da se to vrednovanje odnosi na određene aspekte procjenjivanja učinaka, to jest ostvarenosti preferiranih sadržaja.

³ Karajić (1992) navodi kako se uvjeti za opstanak odnose na socijalne politike te planiranje društvenog i ekonomskog razvoja te se time doprinosi uvođenju znantvene klasifikacije u istraživanja koja se bave kvalitetom života.

(Bendra, Miletić i Žanić, 2019). Objektivni indikatori kvalitete života temelje se na tvrdnji da više gotovo uvijek znači i bolje, no uzeći u obzir i subjektivne indikatore, zaključak je da nije uvijek tako (Csikszentmihalyi, 1999, prema Brajša-Žganec i Kaliterna Lipovčan, 2006). Objektivna orijentacija zasniva se na tome da položaj osobe u društvu definira kvalitetu života kod pojedinca. Objektivni indikatori uvelike ovise i o dostupnosti alternativnih izbora te o usporedbi s dostupnošću izbora u nekim drugim sredinama (Bouillet, 2006).

3.2. Kvaliteta života u urbanom kontekstu

Gradovi su mjesta u kojima smještaj pronalazi izrazito velik broj ljudi. To ih dovodi do prenapučenosti i preopterećenosti u smislu pružanja smještaja, posla i energije za stanovništvo koje u njima prebiva. Takva rastuća napučenost u gradovima često je uzrok zagađenja kako zelenih površina, tako i osnovnih resursa poput zraka i vode. Prema Murgaš i Klobučnik (2018) čak 74% Europljana te čak 50% svjetskog stanovništva živi u gradovima iz razloga što im oni omogućuju bolje ekonomske uvjete, veću dostupnost usluga i sadržaja te veću mogućnost obrazovanja i zaposlenja, ali s time i povećanje kriminalnih aktivnosti koje dovode do veće nesigurnosti (Deffner, Psatha i Psycharis, 2011). Gradovi su, prema Cvetić i sur. (2017), područja u kojima se proizvode znanja i inovacije te imaju izrazitu važnost za održavanje ekonomije i ekonomskog rasta.

Prvi pokušaji mjerenja kvalitete života u gradovima temeljili su se na kriterijima poput dohotka, statusa stanovanja, političkog usmjerenja, društvenih veza, zdravlja, osobnih interesa, obrazovanja i zadovoljstva životom. Na temelju tih kriterija i njihovog modificiranja razvijaju se kriteriji za daljnja istraživanja kvalitete urbanog života (Murgaš i Klobučnik, 2018). Indikatori kvalitete urbanog života osvrću se na kvalitetu, uspješnost i dostupnost sadržaja pri čemu je uspješnost javnih usluga naglašena kao jedan od najvažnijih indikatora zadovoljstva životom u gradu (European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions, 2010, prema Deffner, Psatha i Psycharis, 2011). Deffner, Psatha i Psycharis (2011) navode kako je ključno da se prvo provede istraživanje kvalitete života na osobnoj razini kako bi se time dobili odgovarajući temelji za evaluaciju kriterija kvalitete života u određenom gradu.

Cvetić i sur. (2017) navode kako postoji mnogo različitih kriterija prema kojima se gradovi mogu kvalificirati te je upravo zbog tih razlika među njima teško definirati indikatore kvalitete života u gradovima na generalnoj razini. Kvaliteta života orijentirana je na

ekonomske, društvene i subjektivne čimbenike koji uključuju i okoliš koji je važan element definiranja kvalitete života u gradu. Kvaliteta urbanog života usko je povezana s konceptom praćenja multidimenzionalne prirode gradova. Multidimenzionalnost gradova, ali i same kvalitete urbanog života zasniva se na brojnosti i raznolikosti indikatora koji je čine (Murgaš i Klobučnik, 2018). Pri određivanju tih indikatora važno je osvrnuti se na kulturu i tradiciju istraživanog grada jer oni u velikoj mjeri određuju i definiraju subjektivne procjene pojedinca (Deffner, Psatha i Psycharis, 2011). Pri istraživanju kvalitete života u gradovima često se koriste ekonomski kriteriji kao temeljni indikatori, no oni nisu adekvatni za istraživanje želja i potreba građana (Verlet i Devos, 2009 prema Deffner, Psatha i Psycharis, 2011). Zbog toga je važno pri istraživanju voditi računa i o vremenskom i prostornom kontekstu u kojemu se istraživanje određenog grada odvija kako bi se postigao dogovor oko odabira standardiziranih indikatora koji će određivati kvalitetu života u gradu te omogućiti usporedbe s drugim gradovima u tom kontekstu. Da bi se odredili indikatori kvalitete života u gradu, važno je uzeti u obzir tipologiju grada iz razloga što svaki tip grada posjeduje različite dimenzije života kojima se pridaje različita razina važnosti (Cvetić i sur., 2017).

Marans i Stimson (2011) ukazuju na to kako je koncept kvalitete urbanog života holistički te sadrži dvije temeljne dimenzije: subjektivnu dobrobit i kvalitetu mjesta. Murgaš i Klobučnik (2016) ističu kako te dvije temeljne dimenzije imaju po još dvije razine: individualnu i društvenu. Nadalje, Veehoven (2013) prema Murgaš i Klobučnik (2018) navodi da se kvaliteta urbanog života odnosi na dobar život u dobrom mjestu pri čemu se dobro mjesto temelji na kvaliteti okoliša te ekološkim aspektima. Subjektivna dobrobit odraz je zadovoljstva životom te se mjeri se upitnikom, a kvaliteta mjesta sakuplja se iz statističkih izvora. Dok se kvaliteta života osvrće na pojedinčevo zadovoljstvo životom bez obzira na mjesto stanovanja, kvaliteta urbanog života odnosi se na pojedinčevo zadovoljstvo životom u specifičnom mjestu, odnosno gradu (Murgaš i Klobučnik, 2018).

Prema Ali Reza, Ghazanfarpour i Sharafi (2014), svaki je pojedinac jedinstven i drugačiji pa je s time i njihova procjena takva, a cilj je grada da zadovolji jedinstvene potrebe građana. Banaitis i sur. (2018) ističu kako je grad siguran kada može osigurati balansirani razvoj sebe i svojih dijelova te zadovoljiti potrebe građana u sadašnjosti, pri čemu to zadovoljenje potreba se šteti njihovom životu u budućnosti. Glavni cilj grada je, prema Weziak-Bialowolska (2016) privlačenje kapitala i investitora, ali i zadržavanje postojećih građana da ostanu u njemu. Gradovi su najvažniji izvori usluga za građane te za zadovoljenje njihovih potreba i želja pri čemu je iznimno važno da grad ima dovoljno razvijeno društvo i ekonomiju (Weziak-Bialowolska, 2016). Prema Deffner, Psatha i Psycharis (2011) gradovi se

suočavaju s velikim brojem problema koji umanjuju kvalitetu života. Mnoge gradove karakterizira manjak društvene kohezije, nejednakosti te problemi vezani uz zagađenja. Prema rezultatima istraživanja o općinama i regijama kao dobrim mjestima za život u Republici Češkoj koje su proveli Murgaš i Klobučnik (2016), kvaliteta urbanog života u gradovima manjim od 100 000 stanovnika je niža u odnosu na gradove s većim brojem stanovnika i manje gradove s do 10 000 stanovnika. U njihovom je istraživanju korišten holistički pristup te je kvaliteta života stanovnika Republike Češke mjerena putem „zlatnog standarda“ kojega čini stopa samoubojstava, očekivana životna dob muškaraca, očekivana životna dob žena, stopa umrlih, stopa rođenih, stopa razvoda, populacija s visokim obrazovanjem, stopa nezaposlenosti, emisija štetnih plinova i generativnost.

Istraživanja kvalitete života u gradu nose veliku važnost za urbano planiranje te upoznavanje s problemima koje je važno „osvijetliti“ kako bi se osigurao povoljan urbani razvoj te poboljšala kvaliteta života u gradu (Tuan Seik, 2000, prema Slavuj, 2012a). Mjerenjem kvalitete života unutar određenog grada, regije ili naselja omogućeno je prepoznavanje problema koji se tiču pojedinih dijelova samoga grada te otkrivanje uzroka nejednakosti (Slavuj, 2012b). Svako naselje ima svoje prednosti i nedostatke te se zbog toga javlja potreba za otkrivanjem tih prednosti i nedostataka kako bi ih se u budućnosti moglo balansirati (Omazić i Slavuj Borčić, 2019).

Slavuj (2012a) ističe kako se kvaliteta života u gradu može definirati putem šest temeljnih domena: stanovanje, promet, okoliš, dostupnost, socijalne veze i sigurnost. Kvaliteta urbanog života i stanovanje su pojmovi koji se usko isprepliću i uvjetuju jedan drugoga iz razloga što, ovisno o statusu stanovanja, imamo ili nemamo ono što nam je potrebno za funkcioniranje i ostvarivanje fizičkih i osobnih potreba (Slavuj, 2012a). Iako se stanovanje smatra jednim od najutjecajnijih faktora kvalitete života u gradu, percepcija zadovoljstva životom uvelike ovisi i o prirodnom okolišu čije karakteristike mogu mijenjati percepciju zadovoljstva (Slavuj, 2012a). Nuvolati (2009) prema Deffner, Psatha i Psycharis (2011) navodi kako postoji pozitivna povezanost između urbanih zelenih površina te kvalitete života u gradu iz razloga što se tako održava vremenski balans te svakodnevnica građana. Da bi se grad uspješno urbano razvijao potrebno je usmjeriti se na aspekte poput fizičkih odrednica u smislu lociranja građevina i zelenih površina. Potrebno je razviti dostupnost traženim sadržajima te osigurati mogućnost transporta i komunikacije. Također, velika važnost leži i u osiguravanju osobnih sloboda te slobodi govora (Weziak-Bialowolska, 2016).

3.3. Kvaliteta života u Hrvatskoj

Pojam kvalitete života povezan je sa zadovoljenjem svakodnevnih potreba u različitim životnim domenama. Hrvatski su sociolozi još krajem 1980-ih pisali o problematičnosti definiranja pojma kvalitete života⁴ pri čemu su u većoj mjeri bili orijentirani na objektivne pokazatelje poput onih materijalno-ekonomskih⁵. U kasnijim istraživanjima kvaliteta života stavlja se u donos s pojmovima „sreća“, „životno zadovoljstvo“ i „uživanje“ te ih sve smatra dijelom subjektivne dobrobiti koja se zasniva na evaluaciji života koju provode pojedinci pri čemu se služe određenim kognitivnim i afektivnim procjenama (Penezić, 2006). Sreća je takva komponenta koja determinira osjećaj pozitivnih emocija, a zadovoljstvo životom odnosi se na cjelovitu percepciju života i životnih uvjeta (Brajša-Žganec i Kaliterna Lipovčan, 2006).

Pošto se kvaliteta života odnosi i na subjektivne i na objektivne komponente, Krizmanić i Kolesarić (1989) prema Barić i Glibo (2017) navode definiciju kvalitete života koja se iskazuje subjektivnim doživljajem vlastitog života koji je determiniran objektivnim okolnostima te karakteristikama ličnosti koji su usko povezani s realnošću pojedinih doživljaja. Zato je danas teško odrediti zadovoljavajuću razinu kvalitete života (Svirčić Gotovac, 2006). Događa se to da pojedinci neke iste objektivne prilike doživljavaju i percipiraju na potpuno različite načine (Ali Reza, Ghazanfarpour i Sharafi 2014).

Slavuj (2012b) u istraživanju koje se odnosi na evaluaciju kvalitete života urbanog susjedstva uvodi poveznicu između razine zadovoljstva u susjedstvu i kvalitete života iz razloga što susjedstva predstavljaju neposredni životni prostor. Također, naglašava se kompleksnost definiranja pojma susjedstva. Rezultati istraživanja Slavuj (2012b) upućuju na to kako je većina stanovnika susjedstava grada Rijeke uglavnom zadovoljno životom u susjedstvima što bi mogao biti rezultat navike i adaptacije na okoliš i mjesto života te nemogućnost selidbe zbog manjka resursa, ali i manjak interesa za samo susjedstvo i mjesto života (Slavuj, 2012b)

Iz istraživanja Slavuj (2012a) o kvaliteti života u odabranim susjedstvima grada Rijeke vidljivo je kako postoje značajne razlike u zadovoljstvu života i njegovih aspekata s obzirom na mjesto stanovanja. Jedan od aspekata života kojim su stanovnici odabranih mjesta grada Rijeke najviše nezadovoljni jest promet i njegova infrastruktura. Problemi prometa očituju se

⁴Šeferagić (1988) ističe kako kvaliteta života nema jasnu definiciju zbog svoje sveobuhvatnosti i široke primjene, no može se podijeliti u dvije glavne kategorije koje čine životni uvjeti te životni stil. Životni se uvjeti tako temelje na potrebama, a životni stil na vrijednosti.

⁵Lay (1986) ukazuje na to kako se kvaliteta života odnosi na zadovoljavanje potreba u tri sfere: materijalno-ekonomske potrebe, socijalne potrebe i osobne potrebe.

u manjku parkirnih mjesta, prometnim gužvama te njihovom nekvalitetnošću što predstavlja značajan problem i u mnogim drugim hrvatskim gradovima (Miletić, Mišetić i Ursić, 2012).

Miletić, Mišetić i Ursić (2012) u svom se istraživanju gradova bave održivim razvojem, ekonomskim prosperitetom, očuvanjem okoliša i socijalnom pravednošću te opće prilike grada povezuju s životnim ambijentom. Pri tome prilike grada obuhvaćaju sociokulturnu, gospodarsku, tehničku i okolišnu domenu. Rezultati njihovog istraživanja o vitalnim gradovima upućuju na to da je gradski okoliš najviše zadovoljavajuća dimenzija, dok se najviše nezadovoljavajuća odnosi na gradsko gospodarstvo, to jest na nedovoljan broj radnih mjesta koje gradovi pružaju. Rezultati istraživanja Svirčić Gotovac (2015a) o kvaliteti života u novostambenim naseljima u zagrebačkoj mreži naselja također upućuju na sve veću nezaposlenost koja se javlja u gradovima, ali i na fleksibilizaciju radnog procesa. Također, autorica Svirčić Gotovac (2015) navodi kako se mladi obrazovani ljudi namjerno sele u manje gradove oko Zagreba gdje je razina zadovoljstva životom veća.

U istraživanju opremljenosti novostambenih naselja u zagrebačkoj mreži naselja, Svirčić Gotovac (2015b) koristi indeks primarnih susjedskih objekata pod koji pripadaju trgovine, bolnice, pošta, ljekarne, dječji vrtići, škole i crkve. Na temelju tih kategorija rezultati upućuju na to da manji gradovi koji nemaju dovoljno objekata ili gradovi koji grade objekte na svojim izlazima onemogućuju njihovu dostupnost svojim građanima. Nadalje, indeks sekundarnih susjedskih objekata, koji obuhvaća specijalizirane trgovine i tržnice, zubarske klinike, veterinarske postaje, centre kulture i knjižnice, relativno je nizak u svim istraživanim gradovima što ukazuje na nedostatak sadržaja i usluga općenito (Svirčić Gotovac, 2015b). Rezultati istraživanja Miletić, Mišetić i Ursić (2012) također ukazuju na slabu razvijenost kako sociokulturne tako i tehničke domene u hrvatskim gradovima koja „pati“ zbog loših prometnica i loše komunalne infrastrukture. Manji gradovi tako, prema Miletić, Mišetić i Ursić (2012), pružaju bolje životno okruženje, ali su nešto nerazvijeniji od srednjih i većih gradova te pružaju manje radnim mjesta zbog slabije razvijenosti sociokulturne i tehničke domene.

Domena okoliša u hrvatskim gradovima jedna je od temeljnih indikatora kvalitete života u gradu. Rezultati istraživanja Svirčić Gotovac (2015a) upućuju na to kako je neposredan okoliš jedan od najvažnijih i najbolje ocjenjenih indikatora kvalitete života kod ispitanika, a prema Slavuj (2012a), domenom okoliša najzadovoljniji su stanovnici perifernih susjedstava, no kod njih se javlja problem nezadovoljavajuće dostupnosti usluga i sadržaja. Rezultati istraživanja Miletić, Mišetić i Ursić (2012) o vitalnim gradovima također upućuju na

to da je gradski okoliš najviše zadovoljavajuća dimenzija kod ispitanika u odnosu na sociokulturnu, gospodarsku i tehničku dimenziju.

Zlatar (2015) se u istraživanju subjektivne razine kvalitete stanovanja osvrće na participaciju građana te osobni angažman oko stambenih pitanja koji ima znatan utjecaj na evaluaciju kvalitete života i stanovanja. Rezultati istraživanja Zlatar (2015) ukazuju kako je aktivnost lokalne zajednice slaba ili nepostojeća. Dakle, odsutnost i manjak osobnog angažmana vidljiva je u gotovo svim istraživanim gradovima, a kao razlog za takav (ne)angažman ispitanici navode manjak lokalne inicijative (Zlatar, 2015).

3.4. Kvaliteta života mladih

Istraživanja mladih u Hrvatskoj počela su još sredinom prošlog stoljeća, a od 70-ih godina provode se kontinuirano sve do danas. Mladi danas čine onaj dio društva koji nije bio direktno zahvaćen ratnim zbivanjima, nego onim poslijeratnim koje su karakterizirane prevladavanjem kolektivnih trauma i nesigurnosti. Ono što su današnji mladi mogli osjetiti „na vlastitoj koži“ jest globalna financijska kriza koja je eskalirala 2008. godine te je time donijela neke nove brige koje se tiču vlastite budućnosti, ali i nedostatka kako motivacije tako i sredstava za razvoj i napredak (Bouillet, Gvozdanović, Ilišin i Potočnik, 2013).

Donja granica mladosti prema Bouillet i sur. (2013) iznosi petnaest godina, dok gornja granica može znatno varirati iz raznih razloga, a posebice zbog koncepta „produžene mladosti“ (Ule, 1988, prema Bouillet i sur., 2013). Pod pojmom „produžene mladosti“ najčešće se podrazumijeva duže obrazovanje i otežano zaposlenje što dovodi do nemogućnosti osamostaljenja (Bouillet i sur., 2013). Kod mladih danas vlada trend nezadovoljstva životom te su mladi ti koji procjenjuju svoj životni standard lošijim od ostatka populacije (Cummins, 2003 prema Bosnić, 2012).

Velik broj istraživanja koja se bave tematikom kvalitete i zadovoljstva životom upućuju na to da stupanj obrazovanja ima značajan utjecaj na zadovoljstvo i sreću (Lučev i Tadinac, 2008). Prema Potočnik (2006) stupanj obrazovanja i integriranost u društvo usko su povezani s (ne)zaposlenjem koja je najuočljivija kod mladih. Pritisak i stres od odgovornosti koji zahvaća mlade najčešće se javlja zbog financijske ovisnosti o drugima (Berguland, Claesson i Kroldrup, 2006). Kao najveći problem javlja se tranzicija, to jest pronalazak prvog posla te osiguravanje podrške mladima nakon završetka obrazovanja. Sve do zaposlenja, mladi čine pasivan dio populacije (Potočnik, 2006). Danas je u trendu opadanje kvalitete

života te deprivacija mlade radne snage pa se zbog toga istraživači sve više okreću ka istraživanju ovog fenomena (Ilišin, 2006). Nesigurnost u životni standard u kombinaciji s političkom i socijalnom izolacijom te osjećajem otuđenja doprinosi povećanju socijalne isključenosti koja zahvaća, prije svega, mlade. Zbog toga je važno mladima omogućiti prilike za razvoj, učenje i zaposlenje te ih tim putem vratiti i integrirati u društvo (Youth Social Exclusion and Lessons from Youth Work, 2013). Pošto su kvaliteta života i subjektivan osjećaj zadovoljstva usko povezani, vidljivo je kako nezadovoljstvo životom te manjak mjesečnih prihoda koji umanjuju to zadovoljstvo dovode do toga da velik broj ljudi odlazi u inozemstvo u potrazi za boljim poslom te boljim životom općenito⁶. Bendra, Miletić i Žanić (2019) istraživanjem kvalitete života mladih u Vukovarsko-srijemskoj županiji utvrđuju kako je nezadovoljstvo mladih najizraženije upravo u domeni mogućnosti zapošljavanja⁷ te kako dvije trećine mladih planira odlazak iz županije. Iz istraživanja Gorke Vuletić (2013) o samoprocjenjenom zdravlju i kvaliteti života u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji, vidljivo je kako su prosječne vrijednosti niže nego u ostatku Hrvatske te je samim time niža i kvaliteta života što često dovodi do želje za preseljenjem unutar države ili u inozemstvo. Mladi tako čine dragocjen potencijal svakog društva, no samo u slučaju kada je društvo sposobno taj potencijal iskoristiti i zadržati ih (Raboteg-šarić i Rogić, 2002 prema Bendra, Miletić i Žanić, 2019)

Kvaliteta života mladih obuhvaća različita životna područja, a cilj je sociologa da kvalitetu života promatraju kao cjeloviti komplet komponenata koje uključuju kako materijalne, tako i nematerijalne te društvene i osobne faktore (Šeferagić, 1988, prema Bouillet, 2006). Kvaliteta života mladih se, prema Bouillet (2006) istražuje putem objektivnih indikatora koji se mogu empirijski dokazati te putem subjektivne procjene zadovoljstva na skali. Lay (1991) prema Bouillet (2006) navodi kako kvalitetu života čine odrednice poput

⁶Brkljačić, Kaliterna Lipovčan i Šakić (2007) u svom su se radu usmjerili na istraživanje odnosa mjesečnih prihoda i subjektivnog osjećaja zadovoljstva. Njihovi rezultati upućuju na to da su ispitanici s najvećim prihodima generalno najzadovoljniji životom; Erhardt, Saris i Veehoven (2000) prema Bouillet (2006) navode kako je nezadovoljstvo životom više iznimka nego pravilo. No, rezultati iz istraživanja Eurobarometra 2015. godine u kojemu se je 76% Hrvata izjasnilo kako su nezadovoljni svojim životom u Hrvatskoj ne podupire takve tvrdnje. Nadalje, procjenjujući kvalitetu života općenito, samo 23% Hrvata izjasnilo se kako je oni smatraju dobrom u Hrvatskoj, a 67% navelo je kako smatraju da je kvaliteta života dobra u Europskoj Uniji (Eurobarometer, 2015).

⁷Galić i Šverko (2014) u svom radu istražili su percipiranu kvalitetu radnog života u Hrvatskoj i drugim Europskim zemljama. Iz rezultata njihovog istraživanja uviđamo kako je percipirana kvaliteta radnog života u Hrvatskoj izrazito niska u odnosu na druge istraživane zemlje; Prema rezultatima istraživanja Eurofounda (2014) Hrvatska je jedna od zemlji s najvećom stopom nezaposlenosti u Europi. Tome svjedoči i podatak o nezaposlenosti u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji čija je stopa 2018. godine iznosila 18,3 s preko šest i pol tisuća nezaposlenih (DZS, 2019).

zdravlja, prehrane, obrazovanja, zaposlenosti, mjesta stanovanja, načina provođenja slobodnog vremena te sigurnosti i slobode.

Participacija mladih i njihovo aktivno uključivanje u društvo jedan je od temeljnih faktora društvene stabilnosti (Potočnik, 2006). Prema Ilišin (2006) mladi čine jedinstvenu društvenu skupinu koju definira unutarnja raslojenost. Mlade povezuje pripadnost dobnoj skupini, ali i određene uloge i obrasci ponašanja. No, to nije dovoljno za njihovu integraciju u cjelokupno društvo. Od mladih se očekuje da se brže i lakše prilagode promjenama i ubrzanom načinu života koji donosi sve veću nesigurnost općenito, ali i u sferi rada i zapošljavanja. Upravo zbog toga mladi imaju poteškoća s financijskim osamostaljivanjem i odlaskom iz roditeljskog doma. Takvo stanje uvelike doprinosi nepovjerenju u institucije te većoj toleranciji prema nelegitimnim akcijama (Potočnik, 2006). Checkoway (2011) navodi kako mladi ljudi mare o brojnim društvenim problemima poput siromaštva, okoliša, zaposlenja itd. No, tek kada utvrde koji su to točno problemi, mogu pobuditi svoj duh i početi djelovati (Checkoway, 2011).

Prema Berguland, Claesson i Kroldrup (2006) temeljni cilj društva jest osigurati mladima dobru i povoljnu okolinu, sigurnost te razvoj. Iz istraživanja Berguland, Claesson i Kroldrup (2006) o tome kako mladi interpretiraju koncept kvalitete života vidljivo je kako je mladima najvažniji faktor fizička i mentalna dobrobit koja se ostvaruje, između ostalog, i putem sporta i rekreacije. Kada je riječ o slobodnom vremenu mladih, Pešić, Plut i Videnović (2010) ukazuju na to da je glavna aktivnost mladih zapravo neaktivnost koja se najčešće odnosi na vrijeme za razmišljanje i razgovor. Iz tog razloga je važno razlikovati aktivno od neaktivnog slobodnog vremena kod mladih (Pešić, Plut i Videnović, 2010). Način provođenja slobodnog vremena veže se uz izbor životnog stila kod mladih, pa tako, u konačnici, i uz njihovo zadovoljstvo životom koji žive. Hendry i sur. (1993) prema Đuranović i Opić (2014) ističu kako se slobodno vrijeme mladih može kategorizirati u tri temeljne vrste aktivnosti: organizirane aktivnosti (npr. sport), opuštajuće aktivnosti (npr. druženje) i komercijalne aktivnosti (npr. shopping). Komercijalne su aktivnosti te koje omogućuju mladima da se uključe u donošenje odluka vezanih za kvalitetu vlastitih života (Sinclair, 2004, prema Fleming, 2012). Daenekindt i Roose (2015) ističu važnost prilagodbe kulture i kulturne participacije mladima s ciljem poticanja na potrošnju koja slabi. Kulturna ponuda i rekreacijske aktivnosti važno je prilagoditi mladima kao individuama kako bi se održala konkurentnost (Daenekindt i Roose, 2015).

4. Grad Bjelovar: razvojni aspekti

Moderna povijest grada Bjelovara započinje 1756. godine njegovim službenim osnutkom, no i prije njegova osnutka na području Bjelovara pronađeni su ostatci brojnih kultura što ukazuje na bogatu antičku povijest (Jakovljević, 2007). Zahvaljujući gospodarskoj važnosti, Bjelovar se od 17. stoljeća nalazi na brojnim kartografskim izvorima koje detaljno prikazuju strukturu i organizaciju grada i njegovog stanovništva (Slukan Altić, 2007). Grad Bjelovar je danas središte Bjelovarsko-bilogorske županije koja obuhvaća 5 gradova⁸ i 18 općina. Prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine na području grada Bjelovara, koji obuhvaća površinu od 191,9 km², te njegovih 30 administrativnih jedinica živi oko 40 000 stanovnika od kojih je 67% naseljeno u gradskim naseljima (Strategija razvoja grada Bjelovara do 2020. godine, 2017). Najveći udio stanovništva Bjelovara nalazi se u dobi od 50-59 godina, a najmanji udio nalazi se u dobi od 5-9 godina i od 70 godina i više. Ukupno stanovništvo Bjelovara čini 47,6% muškaraca te 52,4% žena (DZS, 2012). Bjelovarsko-bilogorska županija i Bjelovar bilježe pad u broju stanovnika te negativne trendove demografskih pokazatelja općenito. Migracijski podaci ukazuju na to kako 45,7% stanovništva Bjelovara živi u istom naselju gdje su rođeni, a podatci ukazuju i na to kako će se broj stanovnika grada Bjelovara i dalje smanjivati zbog negativnog prirodnog prirasta. Dakle, u Bjelovaru se javlja smanjenje kontingenta radno aktivnog stanovništva upravo iz razloga što postotak osoba starije životne dobi premašuje postotak mladih (Strategija razvoja grada Bjelovara do 2020. godine, 2017).

4.1. Sociokulturni aspekt Bjelovara

Obrazovna struktura te struktura informatičke pismenosti grada Bjelovara nešto je bolja od one na razini Bjelovarsko-bilogorske županije i Hrvatske. Prema podacima državnog zavoda za statistiku, Bjelovar je 2018. godine je brojao 16 osnovnih škola te 11 srednjih škola (DZS, 2019). U obrazovnoj strukturi Bjelovarsko-bilogorske županije nalazi se najviše (35,7%) osoba sa završenom srednjom školom za zanimanje u trajanju od 3 godine (DZS, 2012). U Bjelovaru je 2017. godine otvoreno Veleučilište u Bjelovaru koje, uz plaćanje, nudi tri smjera preddiplomskog stručnog studija: mehatronika, sestrinstvo i računarstvo. Ovakav ograničen izbor obrazovnih smjerova u visokoškolskom obrazovanju te nezadovoljavajući

⁸Bjelovar, Čazma, Daruvar, Garešnica, Grubišno Polje

studentski standard smještaja i prehrane ukazuju na važnost planiranja strateškog razvoja koji će biti prilagođen studentima te mladima koji se žele dalje obrazovati i usavršavati. Veleučilište u Bjelovaru otvoreno je zbog potrebe za povećanjem obrazovne strukture stanovništva, a kao najčešći razlog odustajanja od studija u Hrvatskoj, studenti navode nedostatak financijskih sredstava. Zbog toga je grad Bjelovar donio odluku o izgradnji studentsko-učeničkog doma te povećanju broja stipendija za odabrane programe (Strategija razvoja grada Bjelovara do 2020. godine, 2017). Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, 316 osoba s prebivalištem u Bjelovaru završila je sveučilišni ili stručni studij 2018. godine (DZS, 2019). Obrazovanje odraslih odvija se i u Pučkom otvorenom učilištu Bjelovar koji u suradnji s drugim institucijama nudi tečajeve, pripreme i osposobljavanja (Strategija razvoja grada Bjelovara do 2020. godine, 2017).

Bjelovarom vlada tradicija bavljenja sportom te raznovrsnost dostupnih oblika sporta i rekreacije. Pod Športskom zajednicom grada Bjelovara djeluje 75 sportskih udruga od kojih je najpoznatiji Rukometni klub Bjelovar. Kako bi se osigurali adekvatni uvjeti za sport i rekreaciju, grad aktivno radi na osiguravanju prostora te podizanju razine stručnosti trenera, ali i osiguravanju financijske potpore (Strategija razvoja grada Bjelovara do 2020. godine, 2017).

Kulturna struktura grada Bjelovara obavijena je bogatom tradicijom te proizvodnjom mlijeka i sireva, ali i bogatom nematerijalnom kulturnom baštinom koja se prenosi usmenom predajom. Od kulturnih ustanova u Bjelovaru postoji Narodna knjižnica Petar Preradović, državni arhiv te Gradski muzej Bjelovar, ali i Kulturni i multimedijски centar Bjelovar koji je poznat kao „Bjelovarsko kino“. Kulturni i multimedijски centar Bjelovar najmlađa je kulturna ustanova u Bjelovaru te je pogodna za mlade iako je informiranost javnosti o događajima općenito loša kada se radi o bilo kakvoj vrsti kulturnih događanja. Kulturnu strukturu grada Bjelovara karakterizira nedovoljno razumijevanje i poznavanje stvarnih kulturnih potreba, posebice kada je riječ o kulturnim potrebama mladih. Kulturnim ustanovama u Bjelovaru zajednička je bogata tradicija te ekonomski prihvatljive cijene, ali je potrebno i mnogo ulaganja i informiranja javnosti te uvođenje suvremenije tehnologije poput wifi hot spot-a koji je uveden radi omogućavanja besplatnog interneta u centru grada. Kada je riječ o mrežnoj pokrivenosti, pristup internetu je 2013. godine imalo svega 63,6% kućanstava što je znatno niže od europskog prosjeka te predstavlja ozbiljan problem za cjelokupni razvoj grada (Strategija razvoja grada Bjelovara do 2020. godine, 2017).

4.2. Gospodarski aspekt Bjelovara

Iako se danas radi na osiguravanju povoljnih uvjeta za razvoj te se aktivno promiču nove tehnologije, inovacije i poduzetništvo, prema rezultatima istraživanja Karaman Aksentijević i Ježić (2009) Bjelovar i Bjelovarsko-bilogorska županija znatno zaostaju u za ostalim gradovima i županijama u Hrvatskoj u pogledu komponenti razvoja temeljenih na znanju. Stopa nezaposlenosti u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji viša je od one na razini Hrvatske, a prema podacima iz 2014. godine, najviše nezaposlenih nalazi se u dobi od 20 do 24 godine što ukazuje na nemogućnost pronalaska prvog zaposlenja. Podatci posljednjeg popisa stanovništva iz 2011. godine ukazuju na to kako je aktivna zaposlenost najveća u prerađivačkoj industriji (20%) (Strategija razvoja grada Bjelovara do 2020. godine, 2017). U Bjelovaru postoji velik broj udruga koje pokrivaju isto područje djelovanja bez ocjenjivanja uspješnosti rada te takvo stanje dovodi do neraznolikosti u ponudi poslova, a s time i do nemogućnosti zaposlenja (Strategija razvoja grada Bjelovara do 2020. godine, 2017). O nedovoljnoj razvijenosti Bjelovara svjedoči i podatak Državnog zavoda za statistiku čiji podaci navode kako je prosječna neto plaća u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji znatno niža od državnog prosjeka (DZS, 2019). Podatci o okruženju za poduzetništvo ukazuju na to kako poduzetnicima nedostaje financiranje i potpora institucija te kako tržište rizičnog kapitala gotovo da ne postoji. Radi poboljšanja okruženja za poduzetništvo javlja se potreba za stručnom i kompetentnom radnom snagom koja će takvu potporu moći poduzetnicima pružiti. No, unatoč podacima koji ukazuju na nerazvijenost poduzetničkog okruženja, grad Bjelovar se uključio u projekt „BFC SEE” kojim se certificiraju gradovi i općine s povoljnim poslovnim okruženjem čime je postao konkurentan grad u pružanju usluga investitorima (Strategija razvoja grada Bjelovara do 2020. godine, 2017).

4.3. Okolišni aspekt Bjelovara

Grad Bjelovar broji 38 dječjih igrališta te parkova na prostoru grada, no u parkove i druge zelene javne površine potrebno je konstantno ulagati kako bi se ostvarilo pogodno okruženje za boravak u prirodi i bavljenje sportom. Dakle, grad vrši ulaganja u hortikulturno uređenje parkova i zelenih površina te nabavu suvremenije sportske opreme kada je riječ o parkovima s rekreativnim sadržajima. Dostupnost zelenih površina važna je sastavnica svakog grada kako bi se stanovništvu pružila mogućnost za boravkom u prirodi te mogućnost za rekreaciju i druženje (Strategija razvoja grada Bjelovara do 2020. godine, 2017). Grad

Bjelovar okružen je šumama koje zauzimaju 21% ukupne površine grada Bjelovara. Šumske i zelene površine predstavljaju temeljni resurs razvoja seoskog i izletničkog turizma koji su u kombinaciji s poljoprivredom ključni elementi oživljavanja ruralnih područja te poticanja građana na boravak u prirodi koja im pruža mirno mjesto za odmor nadomak samoga grada. Što se tiče razine buke u samome gradu, analize upućuju na to kako je 80% stanovništva izloženo buci do 55dB danju te 45dB noću čime se razina buke zadržava u zakonskim okvirima te ne predstavlja veće probleme za građane. Problem za određene građane predstavlja pak postojeći gradski sustav opskrbe pitkom vodom koji pokriva 93% stanovništva, a ostalo se stanovništvo opskrbljuje iz lokalnih bunara iz razloga što u još uvijek ima naselja koja nisu spojena na sustav javne vodoopskrbe. Sustav javne vodoopskrbe važno je kontinuirano proširivati i održavati kako bi se svim građanima pružili jednaki uvjeti za život.

Prometna infrastruktura temeljna je odrednica razvoja gradova i naselja, a gospodarsko planiranje razvoja prometnih mreža od ključnog je interesa (Dadić i Vidović, 2012). Grad Bjelovar smješten je u središtu panonskog prostora Hrvatske što njegov geografski i prometni položaj čini povoljnim, no nedovoljno iskorištenim budući da na području grada Bjelovara nema autocesta, županijskih i lokalnih cesta (Dadić, Badanjak i Jurum-Kipke, 2007). Postojeće državne ceste duge su oko 34 kilometra, a cestovna gustoća grada Bjelovara iznosi 0,97 km/km². Kako bi se kvaliteta, protočnost i sigurnost prometnica poboljšala, grad aktivno radi na poboljšanju cestovne povezanosti te gradnji i pripajanju postojećih prometnica regionalnim prometnim pravcima. Kada je riječ o autobusnom i željezničkom prijevozu te povezanosti Bjelovara s drugim gradovima, iz Bjelovara dnevno vozi petnaestak vlakova koji prometuju prema Zagrebu, Kloštru Podravskom, Virovitici, Križevcima te Osijeku. S autobusnog kolodvora svakodnevno voze autobusi u prigradska mjesta, u druge gradove, ali i u inozemstvo, a vozni red usklađen je sa potražnjom te nije redovit što ponekad predstavlja problem, naročito za mlade kojima je javni prijevoz jedini način transporta (Strategija razvoja grada Bjelovara do 2020. godine, 2017).

5. Istraživačka pitanja i hipoteze

Kao polazište izvođenju hipoteza, postavljena su sljedeća istraživačka pitanja:

1. Kakvo je zadovoljstvo kvalitetom života među mladima u Bjelovaru s obzirom na gospodarske, okolišne i sociokulturne aspekte kvalitete života?
2. Postoje li razlike u zadovoljstvu kvalitetom života među mladima u gospodarskom, okolišnom i sociokulturnom aspektu kvalitete života grada Bjelovara s obzirom na spol?
3. Postoje li razlike u zadovoljstvu kvalitetom života među mladima u gospodarskom, okolišnom i sociokulturnom aspektu kvalitete života grada Bjelovara s obzirom na radni status?
4. Postoje li razlike u zadovoljstvu kvalitetom života među mladima u gospodarskom aspektu kvalitete života grada Bjelovara s obzirom na stupanj obrazovanja?
5. Postoje li razlike u zadovoljstvu kvalitetom života među mladima u sociokulturnom aspektu kvalitete života grada Bjelovara s obzirom na socioekonomski status?
6. Postoje li razlike u zadovoljstvu kvalitetom života među mladima u okolišnom aspektu kvalitete života grada Bjelovara s obzirom na mjesto stanovanja?
7. Postoje li razlike u zadovoljstvu kvalitetom života među mladima u gospodarskom, okolišnom i sociokulturnom aspektu kvalitete života grada Bjelovara s obzirom na dob?

Na temelju prethodnih istraživanja, odnosno pregleda literature, izvedene su sljedeće hipoteze:

1. Mladi u Bjelovaru najviše su zadovoljni okolišnim aspektom kvalitete života, manje su zadovoljni sociokulturnim aspektom kvalitete života, a najmanje su zadovoljni gospodarskim aspektom kvalitete života.
2. Postoje razlike u zadovoljstvu kvalitetom života među mladima u gospodarskom, okolišnom i sociokulturnom aspektu kvalitete života grada Bjelovara s obzirom na spol.
3. Postoje razlike u zadovoljstvu kvalitetom života među mladima u gospodarskom, okolišnom i sociokulturnom aspektu kvalitete života grada Bjelovara s obzirom na radni status.
4. Postoje razlike u zadovoljstvu kvalitetom života među mladima u gospodarskom aspektu kvalitete života grada Bjelovara s obzirom na stupanj obrazovanja.
5. Postoje razlike u zadovoljstvu kvalitetom života među mladima u sociokulturnom aspektu kvalitete života grada Bjelovara s obzirom na socioekonomski status

6. Postoje razlike u zadovoljstvu kvalitetom života među mladima u okolišnom aspektu kvalitete života grada Bjelovara s obzirom na mjesto stanovanja.
7. Postoje razlike u zadovoljstvu kvalitetom života među mladima u gospodarskom, okolišnom i sociokulturnom aspektu kvalitete života grada Bjelovara s obzirom na dob.

6. Metodologija

Provedeno istraživanje nastojalo je utvrditi zadovoljstvo kvalitetom života među mladima na području Bjelovara s obzirom na sociodemografske karakteristike ispitanika. Provedeno je kvantitativno anketno istraživanje u razdoblju od 7. do 19. svibnja 2020. godine. Istraživanje je provedeno na neprobabilistički odabranom, prigodnom uzorku koji čine mladi građani grada Bjelovara u dobi od 15 do 35 godina. Anketni upitnik ukupno je ispunila 251 osoba sa prebivalištem na području grada Bjelovara. Anketa koja je korištena u istraživanju postavljena je online preko platforme QuestionPro te je dijeljena digitalnim putem preko društvene mreže Facebook, u različitim Facebook grupama u kojima većinsko članstvo čine bjelovarčani te je objavljena putem portala „Bjelovar LIVE“. Kako bi istraživanje bilo u skladu s istraživačkom etikom, ispitanicima su dane na uvid točne informacije o namjeni i planiranom tijeku istraživanja te anketa. Ispitanicima je također objašnjena namjena istraživanja te je osigurana anonimnost ispitanika. Prikupljeni podaci obrađeni su u programu Statistica, a podaci su analizirani metodama deskriptivne i inferencijalne statistike. Za analiziranje statistički značajne razlike između varijabli korišten je t-test, a za analizu statistički značajne razlike između skupova varijabli korištena je metoda analize varijance (ANOVA).

Upitnik se sastojao od sveukupno 20 pitanja, od čega je bilo 17 pitanja zatvorenog tipa s unaprijed ponuđenim odgovorima te 3 pitanja otvorenog tipa. Prvi dio ankete odnosi se na ispitivanje sociodemografskih karakteristika ispitanika/ica (spol, dob, mjesto stanovanja itd.). Drugi dio ankete odnosi se na ispitivanje zadovoljstva u pojedinim aspektima (okolišni, sociokulturni i gospodarski) kvalitete života. Za potrebe ovog istraživanja odabrane su tri glavne domene za koje se smatra da predstavljaju koncept kvalitete života mladih u gradu Bjelovaru:

- domena okoliša koja uključuje prirodni okoliš (kvaliteta javnih zelenih površina, kvaliteta pitke vode, kvaliteta zraka, količina buke, količina javnih zelenih površina, čistoća i nezagađenost okoliša i zelenih površina, ponuda parkova i zelenih površina) i izgrađeni okoliš (estetski izgled okoliša, kvaliteta prometnica, prometna povezanost, parkirališna mjesta, čistoća ulica)
- sociokulturna domena koja uključuje obrazovanje (kvaliteta Veleučilišta u Bjelovaru, kvaliteta Pučkog otvorenog učilišta u Bjelovaru, kvaliteta ostalih obrazovnih sadržaja) i slobodno vrijeme koje obuhvaća brzinu i dostupnost interneta, zabavne sadržaje (ponuda kafića, ponuda klubova, kvaliteta shopping centra), kulturne sadržaje (kvaliteta kulturnog i

multimedijskog centra, kvaliteta gradskog muzeja, kvaliteta gradske knjižnice, ponuda kulturnih manifestacija) i rekreaciju (ponuda sportskih klubova, kvaliteta gradskog bazena, kvaliteta gradskog stadiona).

- gospodarska domena koja uključuje zaposlenje (mogućnost zaposlenja, mogućnost profesionalnog napredovanja, ponuda poslova unutar struke, ponuda poslova van struke, ponuda studentskih poslova, ponuda honorarnih poslova, okruženje za poduzetništvo i obrt, uvjeti rada, plaćenost poslova) i ekonomsku održivost (mogućnost dodatnih prihoda, troškovi života, prihodi, mogućnost zadovoljenja osobnih potreba)

Kvaliteta života je ispitana putem okolišnih, sociokulturnih i gospodarskih čimbenika kvalitete života u Bjelovaru. Ispitanici/ice su na skali procjene od 1 – „u potpunosti nezadovoljan/a“, do 5 – „u potpunosti zadovoljan/a“, morali označiti u kolikoj su mjeri zadovoljni okolišnim čimbenicima kvalitete života. Neki od okolišnih čimbenika su: kvaliteta zelenih javnih površina; kvaliteta prometnica; parkirališna mjesta; čistoća ulica itd. Ispitanici/ice su zatim na skali procjene od 1 – „u potpunosti nezadovoljan/a“, do 5 – „u potpunosti zadovoljan/a“, morali označiti u kolikoj su mjeri zadovoljni sociokulturnim čimbenicima kvalitete života. Neki od sociokulturnih čimbenika su: kvaliteta Veleučilišta u Bjelovaru; ponuda kafića; ponuda klubova; kvaliteta gradske knjižnice; ponuda sportskih klubova itd. Ispitanici/ice su na skali procjene od 1 – „u potpunosti nezadovoljan/a“, do 5 – „u potpunosti zadovoljan/a“, također morali označiti i u kolikoj su mjeri zadovoljni gospodarskim čimbenicima kvalitete života. Neki od gospodarskih čimbenika su: mogućnost zaposlenja; mogućnost profesionalnog napredovanja; uvjeti rada; plaćenost poslova itd. Ovoj je skali također dodana i vrijednost „ne odnosi se na mene“.

Ispitanici/ice su zatim na skali od 1 – „iznimno nezadovoljan/a“, do 10 – „iznimno zadovoljan/a“, trebali označiti u kolikoj su mjeri zadovoljni mogućnostima u gospodarskom, sociokulturnom i okolišnom aspektu kvalitete života u gradu Bjelovaru, npr: mogućnost nastavka obrazovanja; mogućnost otvaranja vlastitog poduzeća/obrta; mogućnost boravka u prirodi; mogućnost zadovoljenja sportskih i rekreacijskih potreba; mogućnost zadovoljenja kulturnih potreba itd.

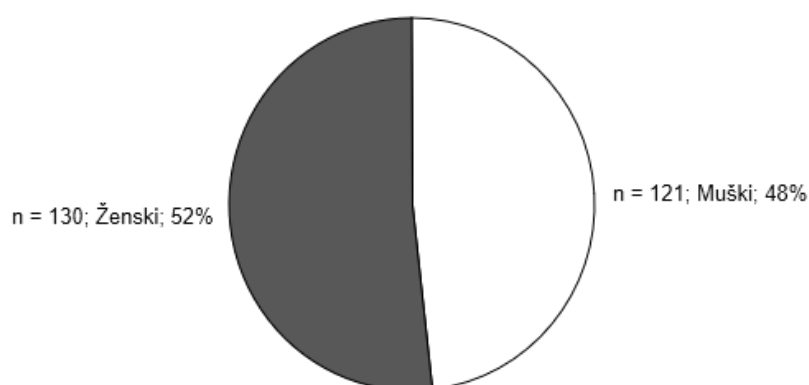
Ispitano je i razmišljaju li ispitanici/ice o odlasku iz mjesta u kojem trenutno žive te gdje planiraju otići, ako planiraju. Sljedeća pitanja odnosila su se na procjenu kvalitete života u gradu Bjelovaru. Ispitanici/ice su na skali procjene od 1 – „iznimno nezadovoljan/a“, do 10 – „iznimno zadovoljan/a“ trebali izraziti subjektivno zadovoljstvo životom u Bjelovaru. Ispitanici/ice su pitani i da procjene kvalitetu života u Bjelovaru u odnosu s drugim hrvatskim gradovima.

Nadalje, ispitanici/ice su upitani da odgovore što bi trebalo unaprijediti kako bi se podigla razina kvalitete života mladih u Bjelovaru. Neki od ponuđenih odgovora su: mogućnost zapošljavanja; visoko i više obrazovanje; prometnice, ponuda zabavnih sadržaja, smanjenje zagađenja okoliša itd. Pitanjima u nastavku ankete prikupljene su sociodemografske karakteristike ispitanika/ica poput stupnja obrazovanja, statusa zaposlenja te materijalnog stanja. Na samom kraju ankete, ispitanicima/icama su postavljena pitanja otvorenog tipa gdje se od njih tražilo da navedu koji su, po njima, najveći nedostaci života u Bjelovar, koje su, po njima, najveće prednosti života u Bjelovaru te mogu li navesti još neke prijedloge za poboljšanje života mladih u Bjelovaru.

7. Rezultati

7.1. Sociodemografske karakteristike uzorka

U istraživanju je sudjelovao ukupno 251 ispitanik, od čega je 130 ispitanica ženskog spola, a 121 ispitanika muškog spola (Slika 1). Omjer ispitanika/ica po spolu je podjednak, što odgovara stvarnoj strukturi stanovništva grada Bjelovara prema spolu prema kojoj je u Bjelovaru u dobi od 15 do 34 godine 51% muškaraca i 49% žena (DZS, 2011). Ispitanici/ice pripadaju dobnom rasponu od 15 do 35 godina, od čega najveći broj ispitanika/ica ima 23 godine (10,8%). Prosječna dob ispitanika/ica je 24,16 godina (Tablica 1).

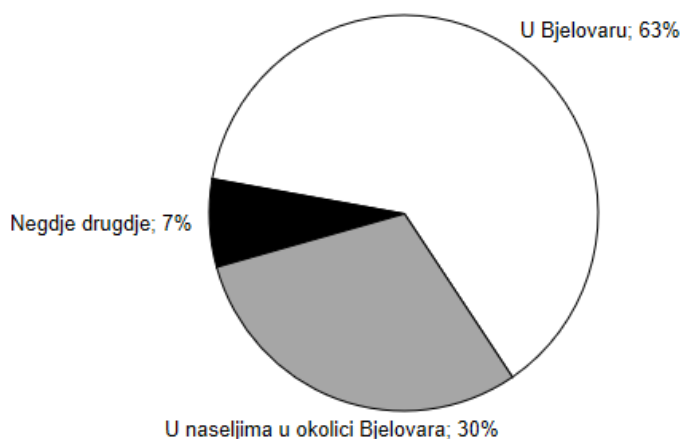
Slika 1. Spolna struktura uzorka

Tablica 1. Dobna struktura uzorka

N	M	SD	Min	Max
251	24,2	5,22	15	35

U istraživanju su sudjelovali ispitanici/ice sa prebivalištem u gradu Bjelovaru, bez obzira borave li trenutno u Bjelovaru ili zbog posla ili studiranja privremeno borave izvan Bjelovara. Zbog toga omjer ispitanika/ica s obzirom na mjesto trenutnog stanovanja nije ravnomjeran. Od ukupnog broja ispitanika/ica, u Bjelovaru stanuje njih 157 (62,5%), u okolici Bjelovara stanuje njih 75 (29,9%), a 18 ispitanika/ica (7,2%) navelo je kako stanuje negdje drugdje (Slika 2). Od 18 ispitanika/ica koji su naveli kako stanuju negdje drugdje, najčešći odgovor je „Zagreb“ (33,3%). Struktura ispitanika/ica prema mjestu stanovanja slična je stvarnoj strukturi stanovništva grada Bjelovara prema kojoj 66,8% stanovništva u dobi od 15

do 34 godine živi u gradu Bjelovaru, a 33,2% u naseljima u okolici Bjelovara (DZS, 2011). Nadalje, na pitanje u kojem kvartu u gradu Bjelovaru žive, najviše ispitanika/ica navelo je „ostalo“ (34,3%) kao odgovor što upućuje na to da gotovo trećina ispitanika/ica živi u naseljima u okolici Bjelovara (Tablica 2). Kao drugi najzastupljeniji odgovor na pitanje u kojem kvartu žive, ispitanici/ice navode „centar“ (22,7%), a zatim ostale gradske četvrti od kojih se ističu još „sjever“ (7,2%) i „zvijerci“ (6,8%).

Slika 2. Struktura uzorka prema mjestu stanovanja

Tablica 2. Struktura uzorka prema susjedstvima grada Bjelovara

	N	%
Centar	57	22,7
Hrgovljani	8	3,2
Jošine	5	2
Male sredice	7	2,8
Mlinovac	2	0,8
Naselje kralja Petra Krešimira IV	4	1,6
Naselje kralja Zvonimira	11	4,4
Nove Plavnice	5	2
Radničko naselje	4	1,6
Sjever	18	7,2
Trojstveni Markovac	12	4,8
Vinkovićevo naselje	15	6
Zvijerci	17	6,8
Ostalo	86	34,3

Na pitanje o najvišem završenom stupnju obrazovanja odgovor su dali svi ispitanici/ice, a najveći broj ispitanika/ica naveo je kako ima završenu četverogodišnju ili petogodišnju srednju strukovnu školu (37,8%). Podjelom obrazovne strukture uzorka na primarno, sekundarno i tercijarno obrazovanje podatci upućuju na to kako najveći postotak ispitanika/ica (61,3%) ima završen sekundarni stupanj obrazovanja čime se struktura uzorka prema stupnju obrazovanja poklapa sa stvarnom obrazovnom strukturom stanovništva grada Bjelovara prema kojoj 60,5% stanovništva u dobi od 15 do 34 godine ima završen sekundarni stupanj obrazovanja. Nadalje, nešto manji postotak ispitanika/ica (28%) navelo je kako ima završen neki oblik tercijarnog obrazovanja (Tablica 3.) Uzeći u obzir stvarnu obrazovnu strukturu stanovništva grada Bjelovara u dobi od 15 do 34 godine, postotak osoba sa završenim tercijarnim obrazovanjem nešto je manji (13,6%) od onoga koji temeljen na uzorku, a postotak osoba sa završenom osnovnom školom (23,7%) znatno je veći od postotka ispitanika/ica sa završenom osnovnom školom kojega nalazimo u uzorku (8,8%) iz čega slijedi zaključak kako je uzorak obrazovaniji od stvarne populacije grada Bjelovara. Nadalje, uzmemo li u obzir stupanj obrazovanja ispitanika/ica s obzirom na dob, rezultati pokazuju kako su ispitanici/ice od 25 do 35 godina obrazovaniji od ispitanika/ica u dobi od 15 do 24 godine.

Tablica 3. Struktura uzorka prema stupnju obrazovanja

	N	%
Nezavršena osnovna škola	5	2
Osnovna škola	22	8,8
Trogodišnja srednja strukovna škola (za industrijska, obrtnička zanimanja)	24	9,6
Četverogodišnja ili petogodišnja srednja strukovna škola (npr. medicinska, ekonomska, tehnička)	95	37,8
Gimnazija	35	13,9
Stručni studij (viša škola, veleučilište)	19	7,6
Preddiplomski sveučilišni studij (univ. bacc.)	31	12,4
Diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij (fakultet)	17	6,8
Akademski stupanj, magisterij ili doktorat znanosti (mr. sc., dr. sc.)	3	1,2

Na pitanje o radnom statusu najviše je ispitanika/ica navelo kako su zaposleni u stalnom radnom odnosu (37,8%), dok se većina ostalih ispitanika/ica izjasnila kako su studenti i rade preko studentskog ugovora (15,5%), studenti i ne rade (16,7%) te kako su učenici (13,1%). Također, 10% ispitanika/ica navelo je kako su nezaposleni i traže posao, a 2% ispitanica navelo je kao odgovor „nešto drugo“ pri čemu je najčešći odgovor bio „zaposlen/a na određeno“ (60%) (Tablica 4). Stvarna struktura stanovništva grada Bjelovara prema radnom statusu nešto se razlikuje od navedene. Prema stvarnoj strukturi stanovništva 47,4% mladih u dobi od 15 do 34 godine je zaposleno, njih 14,7% je nezaposleno, a 30% ih ima status učenika ili studenta (DZS, 2011). Dakle, u strukturi uzorka prema radnom statusu nalazi se nešto manje zaposlenih i nezaposlenih nego u stvarnoj strukturi stanovništva grada Bjelovara u dobi od 15 do 34 godine te znatno više učenika i studenata. Uzeći u obzir da su podatci o stvarnoj strukturi stanovništva prema radnom statusu relativno zastarjeli, slijedi zaključak kako je danas znatno više mladih koji se obrazuju te imaju status učenika ili studenata te su zbog toga zastupljeniji u uzorku više nego u stvarnoj strukturi stanovništva iz 2011. godine. Nadalje, na pitanje o procijeni materijalnog stanja vlastitog kućanstva, najveći broj ispitanika/ica naveo je kako smatra da je ono „dobro“ (36,3%) te „osrednje“ (35,5%). Također, samo jedan ispitanik (0,4%) naveo je kako materijalno stanje vlastitog kućanstva procjenjuje kao „jako loše“ (Tablica 5).

Tablica 4. Struktura uzorka prema radnom statusu

	N	%
zaposlen (u stalnom radnom odnosu)	95	37,8
zaposlen povremeno (npr. sezonski, honorarno)	10	4
nezaposlen (i tražim posao)	25	10
nezaposlen (i ne tražim posao)	2	0,8
student (i radim preko studentskog ugovora)	39	15,5
student (i ne radim)	42	16,7
učenik	33	13,1
nešto drugo	5	2

Tablica 5. Struktura uzorka prema procjeni materijalnog stanja kućanstva

	N	%
Vrlo dobro	57	22,7
Dobro	91	36,3
Osrednje	89	35,5
Loše	13	5,2
Jako loše	1	0,4

Kako bi se istražilo koliko često su prihodi s kojima ispitanici raspolažu dovoljni za zadovoljavanje njihovih osobnih potreba upotrijebljena je skala učestalosti na kojoj su ispitanici trebali dodijeliti ocjenu od 1 – „nikad“ do 5 – „vrlo često“. Najveći broj ispitanika/ica (31,1%) odgovorio je „često“, dok je 30,7% ispitanika/ica kao odgovor je navelo „povremeno“ (Tablica 6).

Tablica 6. Koliko često su Vam prihodi s kojima raspolažete dovoljni za zadovoljavanje vaših osobnih potreba?

	N	%
Nikad	15	6
Rijetko	37	14,7
Povremeno	77	30,7
Često	78	31,1
Vrlo često	44	17,5

7.2. Okolišni aspekt kvalitete života

Dimenzija zadovoljstva okolišem u gradu Bjelovaru uključuje zadovoljstvo prirodnim i izgrađenim okolišem. Dimenzija okoliša zasniva se na kvaliteti zelenih površina i parkova, kvaliteti zraka i vode te čistoći okoliša, a dimenzija izgrađenog okoliša zasniva se na kvaliteti prometnica te broju parkirnih mjesta u pojedinim dijelovima grada. Okolišna dimenzija je na taj način prilagođena mladima koji čine uzorak te je relevantna i sadržajno karakteristična za grad Bjelovar.

Zadovoljstvo prirodnim i izgrađenim okolišem u gradu Bjelovaru mjereno je preko skale zadovoljstva od 1 – „u potpunosti nezadovoljan/a“ do 5 – „u potpunosti zadovoljan/a“.

Rezultati pokazuju kako su ispitanici/ice najviše zadovoljni kvalitetom pitke vode (85,2%), a zatim kvalitetom parkova i zelenih površina (82,9%), kvalitetom zraka (79,3%) i estetskim izgledom okoliša (78,1%). Zanimljivo je za navesti kako su ispitanici najveće zadovoljstvo iskazali kada se radi o kvaliteti pitke vode iako u Bjelovaru još uvijek ima naselja koja nisu spojena na sustav javne vodoopskrbe. Rezultati također pokazuju i kako su ispitanici/ice najmanje zadovoljni kvalitetom prometnica u gradu Bjelovaru (44,2%) te brojem parkirnih mjesta (37,8%). Rezultati, dakle upućuju na veće zadovoljstvo ispitanika/ica prirodnim okolišem od izgrađenog (Tablica 7).

Tablica 7. Zadovoljstvo okolišnim aspektima kvalitete života grada Bjelovara

	U potpunosti nezadovoljan %	Djelomično nezadovoljan %	Ni zadovoljan, niti nezadovoljan %	Djelomično zadovoljan %	U potpunosti zadovoljan %	M	SD
Kvaliteta pitke vode	0,8	4,8	9,2	45	40,2	4,19	0,85
Parkovi i zelene površine	1,6	5,2	10,4	50,6	32,3	4,07	0,88
Kvaliteta zraka	1,6	4,4	14,7	53,8	25,5	3,97	0,85
Estetski izgled okoliša	1,6	2,8	17,5	57	21,1	3,93	0,80
Kvaliteta zelenih javnih površina	2,8	4	16,7	57,8	18,7	3,86	0,86
Čistoća okoliša	1,6	10,8	13,1	56,6	17,9	3,78	0,92
Količina buke	2,4	6,4	25,5	42,6	23,1	3,78	0,95
Prometna povezanost s drugim gradovima	4,8	14,3	20,3	45,4	15,1	3,52	1,06
Broj parkirnih mjesta	15,5	22,3	31,5	26,3	4,4	2,82	1,12
Kvaliteta prometnica	13,9	30,3	21,9	28,3	5,6	2,81	1,16

Na pitanje s mogućnošću višestrukih odgovora o tome što bi trebalo unaprijediti kako bi se povećala kvaliteta života mladih u Bjelovaru, ispitanici/ice su naveli kako je od okolišnih sastavnica najpotrebnije unaprijediti prometnice (45,4%) te parkirališna mjesta (21,9%) koje čine sastavnice izgrađenog okoliša kojim su ispitanici/ice iskazali veće nezadovoljstvo u odnosu na prirodni okoliš (Tablica 8).

Tablica 8. Što bi trebalo unaprijediti kako bi se podigla razina kvalitete života mladih u Bjelovaru?

	N	%
Prometnice	114	45,4
Parkirališna mjesta	55	21,9
Kvaliteta zelenih površina	32	12,7
Smanjenje zagađenja okoliša	29	11,6
Estetski izgled okoliša	26	10,4

Pitanja o zadovoljstvu mogućnostima koje pruža prirodni i izgrađeni okoliš temeljila su se na skali procjene od 1 – „iznimno nezadovoljan/a“ do 10 – „iznimno zadovoljan/a“, no ona je pri obradi podataka svedena na skalu procjene od 1 – „iznimno nezadovoljan/a“ do 5 – „iznimno zadovoljan/a“ pri čemu su vrijednosti 1 i 2 dobile vrijednost 1 – „iznimno nezadovoljan/a“, vrijednosti 3 i 4 su poprimile vrijednost 2 – „djelomično nezadovoljan/a“, vrijednostima 5 i 6 dodana je vrijednost 3 – „niti zadovoljan/a, niti nezadovoljan/a“, vrijednostima 7 i 8 dodana je vrijednost 4 – „djelomično zadovoljan/a“ te je vrijednostima 9 i 10 dodijeljena vrijednost 5 – „iznimno zadovoljan/a“. Na pitanja o zadovoljstvu mogućnostima koje pružaju prirodni i izgrađeni okoliš ispitanici/ice su naveli kako je njih čak 30, 3% iznimno zadovoljno mogućnošću boravka u čistom i nezagađenom okolišu te njih 40,6% kako su iznimno zadovoljni mogućnošću boravka u prirodi. Nadalje, što se tiče mogućnosti brzog i nesmetanog prometovanja, ispitanici pokazuju nešto manju razinu zadovoljstva. Najviše je ispitanika odgovorilo kako su djelomično zadovoljni (37,8%) ili niti zadovoljni, niti nezadovoljni (33,9%) mogućnošću brzog i nesmetanog prometovanja u gradu Bjelovaru. (Tablica 9).

Tablica 9. Zadovoljstvo mogućnostima u okolišnom aspektu kvalitete života

	Iznimno nezadovoljan/a %	Djelomično nezadovoljan/a %	Niti zadovoljan/a, niti nezadovoljan/a %	Djelomično zadovoljan/a %	Iznimno zadovoljan/a %	M	SD
Mogućnost boravka u prirodi	1,6	4,8	15,5	37,5	40,6	4,11	0,94
Mogućnost boravka u čistom i nezagađenom okolišu	2,4	8	16,3	43	30,3	3,91	1,00
Mogućnost brzog i nesmetanog prometovanja	5,2	12,3	33,9	37,8	10,8	3,37	1,00

7.3. Sociokulturni aspekt kvalitete života

Zadovoljstvo sociokulturnim aspektom kvalitete života mladih u gradu Bjelovaru temelji na zadovoljstvu koje se tiče obrazovanja i obrazovnih ustanova te slobodnog vremena koje obuhvaća brzinu i dostupnost interneta u pojedinim dijelovima grada te kulturne sadržaje poput kulturnih manifestacija, gradskog muzeja i gradske knjižnice, zabavne sadržaje poput kafića, klubova i shopping centra te sportske i rekreacijske sadržaje poput gradskog bazena, gradskog stadiona i parkova. Sociokulturni aspekt prilagođen je mladima te je karakterističan za Bjelovar.

Zadovoljstvo mladih sociokulturnim aspektima kvalitete života u gradu Bjelovaru mjereno je preko skale zadovoljstva od 1 – „u potpunosti nezadovoljan/a“ do 5 – „u potpunosti zadovoljan/a“. Rezultati pokazuju kako su ispitanici/ice najviše zadovoljni ponudom kafića (80,9%) što je razumljivo s obzirom da je grad Bjelovar jedan od gradova s najviše kafića po stanovniku, ali i kvalitetom Kulturnog i multimedijskog centra (72,1%) koji pruža dobru zabavu po ekonomičnim cijenama te mogućnost donošenja vlastite hrane i pića u kino dvoranu. Iz odgovora ispitanika/ica također je vidljivo i nezadovoljstvo kod ponude

klubova (43%) te kod kvalitete shopping centra (41,8%). Nezadovoljstvo ponudom klubova je očekivano s obzirom na njihovu neraznolikost kada je riječ o glazbi iz razloga što se u gotovo svim postojećim klubovima pušta narodna i turbofolk glazba te se zbog toga kod mladih javlja potreba za klubovima koji će pružiti nešto drugo po tom pitanju. Nadalje, nezadovoljstvo shopping centrom također je očekivano iz razloga što postojeći shopping centar ne pruža dovoljno raznolikosti u izboru trgovina. Jedini postojeći shopping centar u Bjelovaru sadrži samo pet trgovina koje ne zadovoljavaju potrebe mladih u potpunosti. Što se tiče obrazovnih sadržaja, ispitanici/ice su uglavnom davali odgovor „niti zadovoljan/a, niti nezadovoljan/a“ kada je u pitanju kvaliteta Veleučilišta u Bjelovaru te kvaliteta Pučkog otvorenog učilišta u Bjelovaru, dok je nešto manji dio ispitanika kao odgovor naveo „djelomično zadovoljan/a“ (Tablica 10). Nezadovoljstvo kvalitetom Veleučilišta u Bjelovaru koje je vidljivo kod određenog dijela ispitanika/ica može također se može povezati s neraznolikošću koje veleučilište pruža po pitanju izbora željenih obrazovnih smjerova.

Tablica 10. Zadovoljstvo sociokulturnim aspektima kvalitete života grada Bjelovara

	U potpunosti nezadovoljan/a %	Djelomično nezadovoljan/a %	Niti zadovoljan/a, niti nezadovoljan/a %	Djelomično zadovoljan/a %	U potpunosti zadovoljan/a %	M	SD
Ponuda kafica	1,6	3,6	13,9	29,5	51,4	4,25	0,94
Kulturni i multimedijски centar	1,2	4,8	21,9	39,4	32,7	3,98	0,92
Gradska knjižnica	3,2	5,6	31,9	35,6	23,5	3,71	0,99
Gradski bazen	7,2	10,8	20,3	44,2	17,5	3,54	1,12
Ponuda kulturnih manifestacija	4,8	10	33,5	34,3	17,5	3,50	1,04
Ponuda sportskih klubova	2	10,8	39,4	33,5	14,3	3,47	0,94
Kvaliteta ostalih	4	11,1	34,3	42,6	8	3,39	0,93

obrazovnih sadržaja u Bjelovaru							
Brzina i dostupnost interneta	8,8	14,3	25,5	33,1	18,3	3,38	1,19
Gradski muzej	4,4	8	48,2	25,5	13,9	3,37	0,97
Kvaliteta Veleučilišta u Bjelovaru	3,6	11,5	43	31,1	10,8	3,34	0,94
Kvaliteta Pučkog otvorenog učilišta u Bjelovaru	3,6	5,2	57,4	29,1	4,8	3,26	0,78
Gradski stadion	8,8	12,7	41,8	26,7	10	3,16	1,06
Ponuda klubova	18,3	24,7	20,7	24,7	11,5	2,86	1,30
Shopping centar	14,3	27,5	23,1	27,9	7,2	2,86	1,18

Na pitanje s mogućnošću višestrukih odgovora o tome što bi trebalo unaprijediti kako bi se povećala kvaliteta života mladih u Bjelovaru, ispitanici/ice su naveli kako je od sociokulturnih sastavnica najpotrebnije unaprijediti visoko i više obrazovanje (52,6%) te ponudu trgovina i usluga (33,5%) iz čega slijedi zaključak kako je kod ispitanika/ica potreba za mogućnošću višeg i visokog obrazovanja iznimno važna te ima prednost nad ostalim kulturnim, zabavnim i sportskim potrebama (Tablica 11).

Tablica 11. Što bi trebalo unaprijediti kako bi se podigla razina kvalitete života mladih u Bjelovaru?

	N	%
Visoko i više obrazovanje	132	52,6
Ponuda trgovina i usluga	84	33,5
Ponuda kulturnih sadržaja	63	25,1
Ponuda sportskih i rekreacijskih sadržaja	54	21,5
Ponuda zabavnih sadržaja	53	21,1

Pitanja o zadovoljstvu mogućnostima u sociokulturnom aspektu života u Bjelovaru temeljila su se na skali procjene od 1 – „iznimno nezadovoljan/a“ do 10 – „iznimno zadovoljan/a“, no ona je pri obradi podataka svedena na skalu procjene od 1 – „iznimno nezadovoljan/a“ do 5 – „iznimno zadovoljan/a“ pri čemu su vrijednosti 1 i 2 dobile vrijednost 1 – „iznimno nezadovoljan/a“, vrijednosti 3 i 4 su poprimile vrijednost 2 – „djelomično nezadovoljan/a“, vrijednostima 5 i 6 dodana je vrijednost 3 – „niti zadovoljan/a, niti nezadovoljan/a“, vrijednostima 7 i 8 dodana je vrijednost 4 – „djelomično zadovoljan/a“ te je vrijednostima 9 i 10 dodijeljena vrijednost 5 – „iznimno zadovoljan/a“. Na pitanja o zadovoljstvu mogućnostima u sociokulturnom aspektu života ispitanici/ice su naveli kako su uglavnom „niti zadovoljni, niti nezadovoljni“ (33,9%) mogućnošću nastavka školovanja u Bjelovaru, te je znatan dio njih isto tako „niti zadovoljan, niti nezadovoljan“ (36,3%) mogućnošću zadovoljenja svojih kulturnih potreba u gradu Bjelovaru. Nadalje, kada je riječ o mogućnošću zadovoljenja rekreacijskih potreba, najveći dio ispitanika/ica je naveo kako su „djelomično zadovoljni“ (41%) što je očekivano s obzirom na dostupnost zelenih površina i parkova za rekreaciju na otvorenom, ali i raznolikošću sportskih klubova. Ispitanici su također „djelomično zadovoljni“ i mogućnošću kvalitetnog provođenja slobodnog vremena (40,2%) te kvalitetom društvenog života u Bjelovaru. Najveće nezadovoljstvo u sociokulturnom aspektu kvalitete života ispitanici/ice (9,5%) iskazuju kada je riječ o mogućnosti za nastavak školovanja (Tablica 12).

Tablica 12. Zadovoljstvo mogućnostima u sociokulturnom aspektu kvalitete života

	Iznimno nezadovoljan/a %	Djelomično nezadovoljan/a %	Niti zadovoljan/a, niti nezadovoljan/a %	Djelomično zadovoljan/a %	Iznimno zadovoljan/a %	M	SD
Mogućnost zadovoljenja sportskih i rekreacijskih potreba	1,2	9,6	23,9	41	24,3	3,78	0,96
Kvaliteta društvenog života	2,4	6,8	27,9	39,8	23,1	3,75	0,97
Mogućnost kvalitetnog provođenja slobodnog vremena	2,8	9,6	23,9	40,2	23,5	3,72	1,02
Mogućnost zadovoljenja kulturnih potreba	4,4	13,5	36,3	37	8,8	3,32	0,97
Mogućnost za nastavak školovanja	9,5	20,3	33,9	27,5	8,8	3,06	1,10

7.4. Gospodarski aspekt kvalitete života

Zadovoljstvo mladih gospodarskim aspektom kvalitete života u gradu Bjelovaru temelji se na zadovoljstvu koje se tiče zaposlenja koje uključuje aspekte poput mogućnosti zaposlenja, mogućnosti profesionalnog napredovanja, ponude poslova (unutar struke, van struke, studentski itd), okruženja za poduzetništvo i obrt, uvjeta rada te plaćenosti poslova. Gospodarski se aspekt isto tako temelji i na ekonomskoj održivosti koja uključuje zadovoljstvo mogućnošću ostvarivanja dodatnih prihoda, zadovoljstvo troškovima života, prihodima te mogućnošću zadovoljenja osobnih potreba. Gospodarski spektar također je

prilagođen mladima te obuhvaća ekonomske aspekte karakteristične za učenike/ice, studente/ice te zaposlene mlade.

Zadovoljstvo mladih gospodarskim aspektima kvalitete života grada Bjelovara mjereno je preko skale zadovoljstva od 1 – „u potpunosti nezadovoljan/a“ do 5 – „u potpunosti zadovoljan/a“ kojoj je dodana i mogućnost odgovora „ne odnosi se na mene“. Rezultati pokazuju kako su ispitanici/ice najviše zadovoljni uvjetima rada (38,3%) i troškovima života u Bjelovaru (36,3%) koje smatraju zadovoljavajućim u odnosu na druge Hrvatske gradove. Nadalje ispitanici/ice su naveli kako su najviše nezadovoljni ponudom studentskih i honorarnih poslova te mogućnošću dodatnih prihoda (35,8%) što također može biti posljedica usporedbe s drugim Hrvatskim gradovima koji imaju razvijeniji turizam te time ostvaruju mogućnost dodatnih prihoda. Iz odgovora ispitanika/ica o zadovoljstvu ostalim gospodarskim aspektima kvalitete života poput ponude poslova unutar struke, ponude poslova van struke i ponude studentskih poslova vidljivo je kako je omjer zadovoljnih i nezadovoljnih podjednak. Podjednaka raspodjela zadovoljnih i nezadovoljnih zastupljena je i kod mogućnosti profesionalnog napredovanja te kod visine prihoda od poslova (Tablica 13).

Tablica 13. Zadovoljstvo gospodarskim aspektima grada Bjelovara

	U potpunosti nezadovol jan/a %	Djelomično nezadovolja n/a %	Niti zadovoljan/a , niti nezadovolja n/a %	Djelomičn o zadovoljan /a %	U potpunosti zadovoljan /a %	M	SD
Troškovi života u Bjelovaru	4,8	12,4	33,5	26,3	10	2,85	1,47
Uvjeti rada	6	12,4	20,3	28,3	10	2,55	1,71
Visina prihoda od poslova	8	18,3	21,9	22,3	8	2,39	1,62
Ponuda poslova van struke	7,2	15,1	33,5	18,3	4,8	2,35	1,52
Ponuda poslova unutar struke	15,9	18,3	13,1	25,9	7,6	2,33	1,63
Mogućnost profesionaln og napredovanj a	14,7	16,3	19,5	19,9	6,4	2,18	1,62
Mogućnost dodatnih prihoda	16,3	19,5	17,1	19,1	6,4	2,15	1,59
Ponuda studentskih poslova	13,1	13,1	17,9	18,3	5,2	1,92	1,68
Ponuda honorarnih poslova	10,8	13,1	28,3	8,4	4	1,75	1,57

Na pitanje s mogućnošću višestrukih odgovora o tome što bi trebalo unaprijediti kako bi se povećala kvaliteta života mladih u Bjelovaru, 77, 3% ispitanika/ica je navelo kako je od gospodarskih sastavnica potrebno unaprijediti mogućnost zapošljavanja, a 41,8% ispitanika/ica smatra da treba unaprijediti poticanje poduzetništva i obrta (Tablica 14).

Mogućnost zapošljavanja izuzetno je važna stavka kada je riječ o mladima iz razloga što se javlja nemogućnost osamostaljenja te ekonomska ovisnost.

Tablica 14. Što bi trebalo unaprijediti kako bi se podigla razina kvalitete života mladih u Bjelovaru?

	N	%
Mogućnost zapošljavanja	194	77,3
Poticanje poduzetništva i obrta	105	41,8

Pitanja o zadovoljstvu mogućnostima u gospodarskom aspektu kvalitete života u Bjelovaru temeljila su se na skali procjene od 1 – „iznimno nezadovoljan/a“ do 10 – „iznimno zadovoljan/a“, no ona je pri obradi podataka svedena na skalu procjene od 1 – „iznimno nezadovoljan/a“ do 5 – „iznimno zadovoljan/a“ pri čemu su vrijednosti 1 i 2 dobile vrijednost 1 – „iznimno nezadovoljan/a“, vrijednosti 3 i 4 su poprimile vrijednost 2 – „djelomično nezadovoljan/a“, vrijednostima 5 i 6 dodana je vrijednost 3 – „niti zadovoljan/a, niti nezadovoljan/a“, vrijednostima 7 i 8 dodana je vrijednost 4 – „djelomično zadovoljan/a“ te je vrijednostima 9 i 10 dodijeljena vrijednost 5 – „iznimno zadovoljan/a“. Na pitanja o zadovoljstvu mogućnostima u sferi zaposlenja i ekonomske održivosti ispitanici/ice su naveli kako je najveći dio njih (32,3%) „niti zadovoljan/a, niti nezadovoljan/a“ mogućnošću zaposlenja, dok je njih 27,1% navelo kako su „djelomično nezadovoljni mogućnošću zaposlenja u Bjelovaru. Kada je riječ o mogućnošću otvaranja vlastitog poduzeća/obrta, rezultati su slični. 30,7% ispitanika/ica je navelo kako su „niti zadovoljni, niti nezadovoljni“, a njih 26,7% kako su „djelomično nezadovoljni mogućnošću otvaranja vlastitog poduzeća/obrta u Bjelovaru. Nadalje, na mogućnost stabilnog i ekonomski održivog života ispitanici/ice su naveli kako su „niti zadovoljni, niti nezadovoljni“ (36,2%), ali i „djelomično zadovoljni“ (30,7%) (Tablica 15).

Tablica 15. Zadovoljstvo mogućnostima u gospodarskom aspektu kvalitete života

	Iznimno nezadovoljan/ a %	Djelomično nezadovoljan/ a %	Niti zadovoljan/a , niti nezadovolja n/a %	Djelomično zadovoljan/a %	Iznimno zadovoljan/a %	M	SD
Mogućnost stabilnog i ekonomski održivog života	8	17,1	36,2	30,7	8	3,14	1,05
Mogućnost otvaranja vlastitog poduzeća/ob rta	10,4	26,7	30,7	21,5	10,8	2,96	1,15
Mogućnost zaposlenja	10	27,1	32,3	24,7	6	2,90	1,07

7.5. Ukupno zadovoljstvo kvalitetom života u Bjelovaru i odluka o odlasku

Kada je riječ o mladima u Bjelovaru, vidljivo je kako se javlja problem iseljavanja. S obzirom da vlada takav trend odlaska kod mladih, u istraživanju pitanje o želji za preseljenjem postavljeno i mladima iz Bjelovara. Iz njihovih odgovora doznajemo kako nešto manje od polovine ispitanika/ica planira trajno (18,3%) ili privremeno (27,5%) preseljenje bilo zbog pronalaska posla, obrazovanja ili nečega drugog (Tablica 16). Mladi su također pitani gdje bi se voljeli preseliti. Gotovo polovina ispitanika/ica navela je kako ne planiraju preseljenje, dok su ostali ispitanici/ice naveli kako planiraju preseljenje u neki drugi grad u Hrvatskoj (19,9%) te u inozemstvo (16,3%) (Tablica 17). Uzmemo li obzir dob ispitanika/ica, rezultati pokazuju kako ispitanici/ice u dobi od 25 do 35 godina više teže preseljenju u inozemstvo tražeći zaposlenje, dok ispitanici/ice u dobi od 15 do 24 godine najveću želju pokazuju za preseljenjem u neki drugi grad u Hrvatskoj radi daljnjeg obrazovanja.

Tablica 16. Razmišljate li o trajnom odlasku ili preseljenju iz Bjelovara?

	N	%
Da, planiram trajno preseljenje	46	18,3
Da, razmišljam o privremenom odlasku	69	27,5
Ne, ne planiram otići	136	54,2

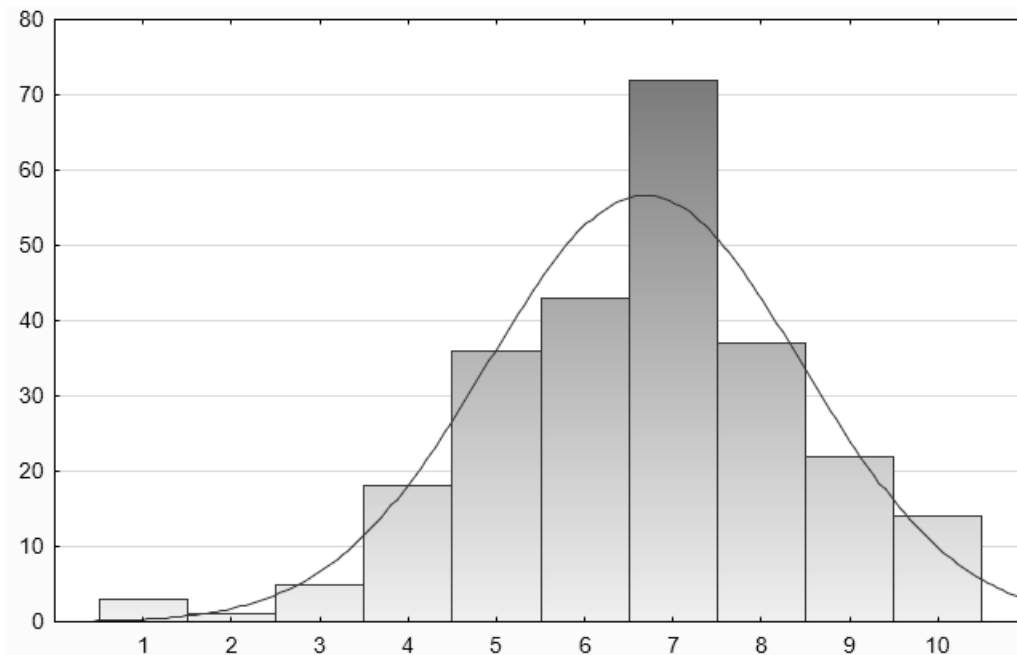
Tablica 17. Ukoliko planirate preseljenje, gdje biste voljeli otići?

	N	%
U drugi grad ili općinu u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji	3	1,2
U Zagreb	33	13,1
U neki drugi grad u Hrvatskoj	50	19,9
U inozemstvo	41	16,3
Ne planiram preseljenje	124	49,4

Ispitanici/ice su zatim upitani da procijene kakva je kvaliteta života u Bjelovaru u usporedbi s drugim Hrvatskim gradovima. Iz njihovih odgovora vidljivo je kako 68,9% mladih ispitanika/ica smatra kvalitetu života u Bjelovaru u odnosu na druge Hrvatske gradove „prosječnom“, a njih 17,1% je smatraju „boljom od prosjeka“ ($M=3,17$; $SD=0,67$) (Tablica 18). Ispitanici/ice su nakon toga upitani da na skali od 1 – iznimno nezadovoljan/a do 10 – iznimno zadovoljan/a procijene ukupnu kvalitetu života u gradu Bjelovaru. Od ukupnog broja ispitanika/ica, najviše njih ocijenilo je kvalitetu života u gradu Bjelovaru ocjenom 7 ($M=6,65$; $SD=1,77$) (Slika 3). Uzmemo li u obzir dob ispitanika/ica, rezultati ukazuju na to da mladi u dobi od 15 do 24 godine pokazuju veće ukupno zadovoljstvo kvalitetom života u Bjelovaru od ispitanika/ica u dobi od 25 do 35 godina.

Tablica 18. Kako biste procijenili kvalitetu života u Bjelovaru u usporedbi s drugim hrvatskim gradovima?

	N	%
Među najgorima	2	0,8
Lošija od prosjeka	21	8,4
Prosječna	173	68,9
Bolja od prosjeka	43	17,1
Među najboljima	12	4,8

Slika 3. Procjena ukupnog zadovoljstva kvalitetom života u Bjelovaru

Zatim su postavljena tri pitanja otvorenog tipa u kojima se od ispitanika/ica tražilo da napišu koji su za njih najveći nedostaci života u Bjelovaru, koje su najveće prednosti života u Bjelovaru te imaju li još kakve prijedloge za poboljšanje kvalitete života u Bjelovaru. Dobiveni odgovori su raznovrsni te daju specifičan uvid u prednosti i nedostatke koje mladi vide u gradu. Kao najveći nedostatak ispitanici/ice su naveli nemogućnost zaposlenja, posebice u struci: „Šanse za pronalazak posla nakon fakulteta su male“, ali i neraznolikost poslova koji im se nude. Neraznolikost se u odgovorima javlja i kada je riječ o visokom obrazovanju u Bjelovaru. Ispitanici/ice su naveli kako u gradu nedostaje visokoobrazovnih ustanova i smjerova te kako je značajan nedostatak i taj što ne postoji studentska menza: „...nedovoljno područja (zanimanja) obrazovanja mladih u samom bjelovaru“. Loša kvaliteta prometnica te loša prometna povezanost sa Zagrebom je također jedan od značajnih nedostataka koje ispitanici/ice navode. Ispitanici su iskazali kako su nezadovoljni postojećim prometnicama te autobusnim i željezničkim linijama koje vode do Zagreba: „Kvaliteta prometnica, kašnjenje vlakova, dug put busom do Zagreb“. Nadalje, kao još jedan od najznačajnijih nedostataka grada Bjelovara, ispitanici/ice su naveli veliki nedostatak kulturnih manifestacija i zabavnih sadržaja i događanja (posebice nedostatak klubova i njihova neraznolikost) za mlade: „Dosadan grad za mlade ljude, pogotovo ako ne uživaš u

narodnjacima, nema se gdje izaći niti gdje sta vidjeti“ te nedostatak trgovačkih centara zbog kojih se često javlja potreba za odlaskom u Zagreb u shopping. Dakle, nedostaci koje su ispitanici naveli najviše se odnose na gospodarski i sociokulturni aspekt grada, dok se navedene prednosti života u Bjelovaru najviše odnose na dimenziju okoliša i društveni život. Kao najveću prednost života u gradu Bjelovaru ispitanici su naveli blizinu i dostupnost svih sadržaja te mogućnost mirnog života: „Mislim da su najveće prednosti života u Bjelovaru to što je miran za život, ljudi uglavnom ne ovise o javnom prijevozu i time lakše raspolažu vremenom“. Ispitanici su naveli kako je prednost Bjelovara to što je malen grad te zbog toga nema većih gužvi i nije prenaseljen tako da vlada mir i tišina: „Čist okoliš, pozitivni ljudi, mir, tišina, idealno za odgoj djece“. Kao prednost je istaknuta i sigurnost koju ispitanici osjećaju te mogućnost zasnivanja obitelji i kvalitetan društveni život u takvoj malenoj i mirnoj sredini. Kada je riječ o okolišu, ispitanici su naveli kako veliku prednost čine zelene površine koje su u neposrednoj blizini grada te čist okoliš i ljepota grada: „Priroda u blizini samog centra Grada i nema potrebe predugo putovati da bi se udahnuo svježeg zraka“. Ispitanici u svojim odgovorima također navode i relativno niske troškove života te aktualnog gradonačelnika koji vodi grad u dobrom smjeru. Kada je pak riječ o prijedlozima za poboljšanje života mladih u Bjelovaru, većina ispitanika u svojim je odgovorima navela kako se trebaju otvarati radna mjesta za mlade te kako je potrebna veća raznolikost u ponudi poslova uz više izbora i mogućnosti za mlade kako bi ostali u Bjelovaru. Ispitanici su naveli i kako se treba raditi na unaprjeđenju visokog i višeg školstva u smislu otvaranja drugih studija i izgradnje studentske menze: „Ulaganje u veleučilišta, menzu. Studentski dom da se izgradi. Jer ako studenti budu dolazili dosta njih će i ostati“. Iz odgovora ispitanika, također je vidljivo i kako je potreban veći izbor noćnih klubova i koncerata te kulturnih i sportskih objekata (zatvoreni bazeni) i događanja za mlade: „Više koncerata i predstava te više programa za djecu u ljetnim mjesecima“. Dakle, prijedlozi za poboljšanje su raznoliki te upućuju na to kako je mladima potrebna veća mogućnost izbora kako bi zadovoljili osobne potrebe.

7.6. Testiranje hipoteza

Kako bi se testirale hipoteze, kreirani su kompozitni indeksi koji predstavljaju ukupan rezultat (sumu) na tvrdnjama koje se odnose na određeni aspekt zadovoljstva kvalitetom života (Tablica 19). Tako su na temelju odgovarajućih skupova varijabli kreirana tri kompozitna indeksa:

1. indeks zadovoljstva okolišnim aspektom kvalitete života koji se sastoji od 12 varijabli
2. indeks zadovoljstva sociokulturnim aspektom kvalitete života koji se sastoji od 20 varijabli
3. indeks zadovoljstva gospodarskim aspektom kvalitete života koji se sastoji od 12 varijabli

Pouzdanost indeksa provjerena je pomoću Cronbachovog α koeficijenta (Tablica 19) te su zbog visoke razine pouzdanosti sva tri indeksa zadržana za daljnje analize.

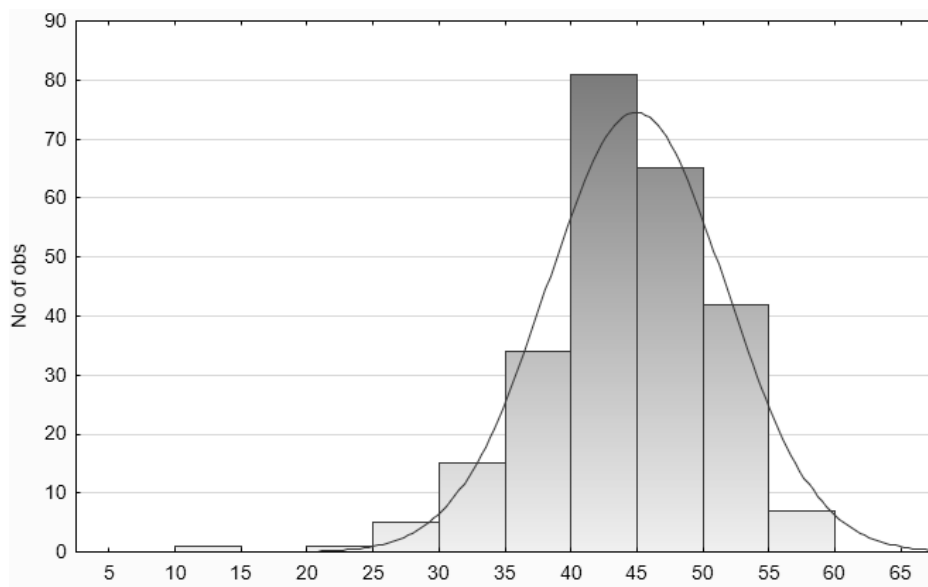
Tablica 19. Indeksi zadovoljstva okolišnim, sociokulturnim i gospodarskim aspektom kvalitete života

	Min	Max	M	SD	Cronbachov α
Indeks zadovoljstva okolišnim aspektom kvalitete života	12	60	44,75	6,73	0,827
Indeks zadovoljstva sociokulturnim aspektom kvalitete života	20	100	69,07	11,63	0,893
Indeks zadovoljstva gospodarskim aspektom kvalitete života	12	60	29,47	12,01	0,913

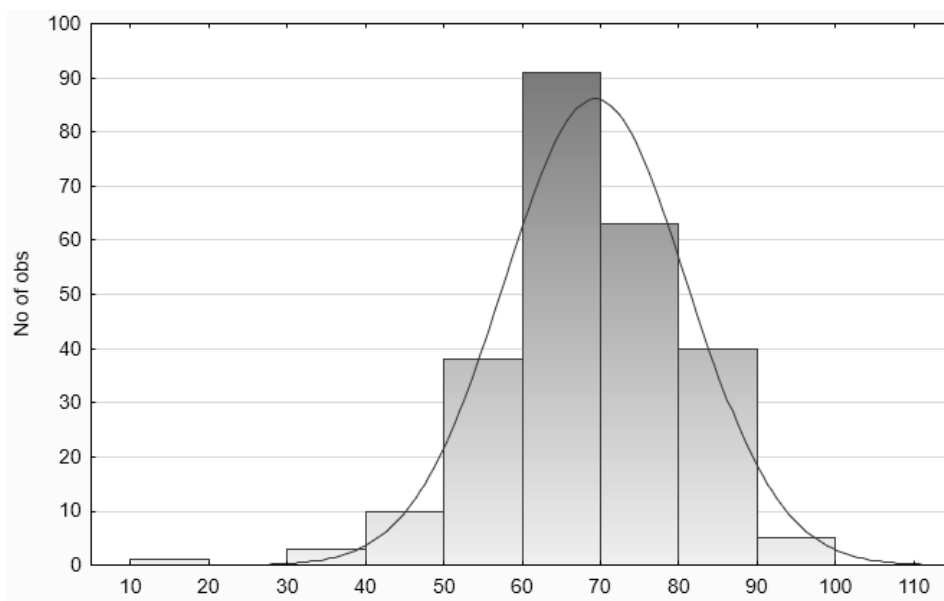
H1: Mladi u Bjelovaru najviše su zadovoljni okolišnim aspektom kvalitete života, manje su zadovoljni sociokulturnim aspektom kvalitete života, a najmanje su zadovoljni gospodarskim aspektom kvalitete života.

Hipoteza pretpostavlja kako ispitanici/ice najveće zadovoljstvo iskazuju u okolišnom aspektu kvalitete života, zatim u sociokulturnom aspektu te najmanje zadovoljstvo u gospodarskom aspektu kvalitete života u Bjelovaru. Kako bi se ova hipoteza provjerila, korišteni su indeksi zadovoljstva navedenih aspekata kvalitete života. Indeksima je određen raspon te im je izračunata aritmetička sredina kako bi se rangirali i omogućili provjeru

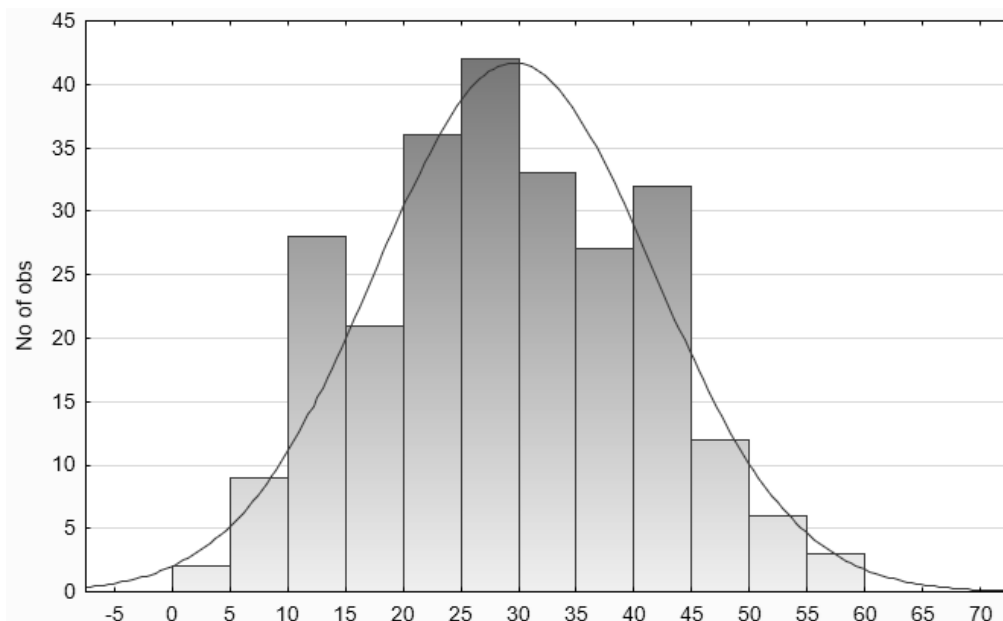
hipoteze (Tablica 19). Nakon određenja raspona i aritmetičkih sredina indeksa zadovoljstva okolišnim, sociokulturnim i gospodarskim aspektom kvalitete života utvrđeno je kako ispitanici uistinu jesu najviše zadovoljni okolišnim aspektom kvalitete života. Nešto su manje zadovoljni sociokulturnim aspektom kvalitete života te su najmanje zadovoljni gospodarskim aspektom kvalitete života. Dakle, hipoteza se potvrđuje (Slika 4, Slika 5, Slika 6).

Slika 4. Grafički prikaz raspona rezultata indeksa zadovoljstva okolišnim aspektom kvalitete života

Slika 5. Grafički prikaz raspona rezultata indeksa zadovoljstva sociokulturnim aspektom kvalitete života

Slika 6. Grafički prikaz raspona rezultata indeksa zadovoljstva gospodarskim aspektom kvalitete života

H2: Postoje razlike u zadovoljstvu kvalitetom života među mladima u gospodarskom, okolišnom i sociokulturnom aspektu kvalitete života grada Bjelovara s obzirom na spol.

Ova hipoteza pretpostavlja da će postojati statistički značajna razlika između muškaraca i žena u zadovoljstvu različitim aspektima kvalitete života. Proveden je t-test na varijabli spola kao nezavisnoj, te na tri zavisne varijable koje se odnose na zadovoljstvo okolišnim, sociokulturnim i gospodarskim aspektom kvalitete života. U tablici 20. prikazani su rezultati provedenog t-testa za nezavisne uzorke. T-test je pokazao kako postoji statistički značajna razlika između muškaraca i žena s obzirom na zadovoljstvo gospodarskim aspektom kvalitete života ($p = 0,014$), dok kod zadovoljstva okolišnim i sociokulturnim aspektom kvalitete života nema statistički značajne razlike između muškaraca i žena ($p > 0,05$). Pri tome su muškarci iskazali kako su više zadovoljni gospodarskim aspektom kvalitete života u odnosu na žene. Hipoteza se djelomično potvrđuje, p vrijednost za zadovoljstvo gospodarskim aspektom kvalitete života iznosi manje od 0,05 i vidljivo je kako postoje razlike u zadovoljstvu gospodarskim aspektom kvalitete života s obzirom na spol ispitanika/ica (Tablica 20).

Tablica 20. Razlike u zadovoljstvu okolišnim, sociokulturnim i gospodarskim aspektom s obzirom na spol ispitanika/ica

	Muškarci	Žene			
	N = 121	N = 130			
	M	M	t	df	p
Indeks zadovoljstva okolišnim aspektom kvalitete života	44,84	44,65	0,222	249	0,824
Indeks zadovoljstva sociokulturnim aspektom kvalitete života	69,15	69,00	0,101	249	0,919
Indeks zadovoljstva gospodarskim aspektom kvalitete života	31,40	27,67	2,482	249	0,014

H3: Postoje razlike u zadovoljstvu kvalitetom života među mladima u gospodarskom, okolišnom i sociokulturnom aspektu kvalitete života grada Bjelovara s obzirom na radni status.

Radni status ispitanika u upitniku se ispitivao kroz sljedeće kategorije: „zaposlen (u stalnom radnom odnosu)“, „zaposlen povremeno (npr. sezonski, honorarno)“, „nezaposlen (i tražim posao)“, „nezaposlen (i ne tražim posao)“, „student (i radim preko studentskog ugovora)“, „student (i ne radim)“, „učenik“ i „nešto drugo“. Te su varijable pri statističkoj obradi rekodirane u sljedeće četiri varijable: „zaposlen/a“, „nezaposlen/a“, „student/ica“ i „učenik/ica“. Pri testiranju ove hipoteze koristila se ANOVA analiza varijance, koja je pokazala kako postoji statistički značajna razlika u zadovoljstvu različitim aspektima kvalitete života u Bjelovaru s obzirom na radni status ispitanika. Statistička značajnost pokazala se na varijabli zadovoljstva sociokulturnim ($p = 0,035$) te gospodarskim aspektom kvalitete života ($p = 0,011$) (Tablica 21). Provedbom Levene testa utvrdila se homogenost na varijanci kod zadovoljstva sociokulturnim aspektom kvalitete života, stoga je proveden post-hoc test kako bi se utvrdilo između kojih skupina postoji razlika u zadovoljstvu sociokulturnim aspektom kvalitete života. Proveden je Scheffe test te se utvrdilo kako postoji statistički značajna razlika između nezaposlenih i zaposlenih ispitanika/ica kada je riječ o zadovoljstvu sociokulturnim aspektom kvalitete života. Provedena analiza varijance je djelomično potvrdila hipotezu (Tablica 21).

Tablica 21. Razlike u zadovoljstvu okolišnim, sociokulturnim i gospodarskim aspektom kvalitete života s obzirom na radni status ispitanika/ica

	Zaposlen/a N = 109		Nezaposlen/a N = 28		Student/ica N = 81		Učenik/ica N = 33		F	p
	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD		
Indeks zadovoljstva okolišnim aspektom kvalitete života	45,14	6,80	41,12	8,88	45,57	5,60	44,52	6,21	2,469	0,063
Indeks zadovoljstva sociokulturnim aspektom kvalitete života	70,90	11,48	62,50	15,08	68,54	10,66	69,94	9,21	2,907	0,035
Indeks zadovoljstva gospodarskim aspektom kvalitete života	31,53	9,92	26,21	7,35	33,56	12,30	15,36	10,01	3,811	0,011

H4: Postoje razlike u zadovoljstvu kvalitetom života među mladima u gospodarskom aspektu kvalitete života grada Bjelovara s obzirom na stupanj obrazovanja.

Stupanj obrazovanja ispitanika u upitniku je bio podijeljen u devet kategorija: „nezavršena osnovna škola“, „osnovna škola“, „trogodišnja srednja strukovna škola (za industrijska, obrtnička zanimanja)“, „četverogodišnja ili petogodišnja srednja strukovna škola (npr. medicinska, ekonomska, tehnička)“, „gimnazija“, „stručni studij (viša škola, veleučilište)“, „preddiplomski sveučilišni studij (univ. bacc.)“ „diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij (fakultet)“ i „akademski stupanj, magisterij ili doktorat znanosti (mr. sc., dr. sc.)“. Te su varijable pri statističkoj obradi rekodirane u tri varijable koje se odnose na stupanj obrazovanja, a to su „primarno obrazovanje“ koje obuhvaća nezavršenu i završenu osnovnu školu, „sekundarno obrazovanje“ koje obuhvaća završenu trogodišnju srednju strukovnu školu, četverogodišnju ili petogodišnju

srednju strukovnu školu te završenu gimnaziju i „tercijarno obrazovanje“ koje obuhvaća završen stručni studij, preddiplomski sveučilišni studij, diplomski ili integrirani sveučilišni studij i završen akademski stupanj, magisterij ili doktorat znanosti. Provedbom analize varijance utvrdilo se kako ne postoji statistički značajna razlika u zadovoljstvu gospodarskim aspektom kvalitete života kod ispitanika/ica sa različitim stupnjem obrazovanja. Iznos p vrijednosti je veći od 0,05 pri testiranju varijable indeksa zadovoljstva gospodarskim aspektom kvalitete života s varijablom stupnja obrazovanja te se hipoteza u potpunosti odbacuje (Tablica 22).

Tablica 22. Razlike u zadovoljstvu gospodarskim aspektom kvalitete života s obzirom na stupanj obrazovanja ispitanika/ica

	Primarno obrazovanje N = 109		Sekundarno obrazovanje N = 28		Tercijarno obrazovanje N = 81		F	p
	M	SD	M	SD	M	SD		
Indeks zadovoljstva gospodarskim aspektom kvalitete života	15,63	10,86	30,99	11,28	31,44	10,59	0,800	0,451

H5: Postoje razlike u zadovoljstvu kvalitetom života među mladima u sociokulturnom aspektu kvalitete života grada Bjelovara s obzirom na socioekonomski status.

Socioekonomski status ispitanika/ica u upitniku se ispitivao pomoću varijable koja je temeljena na skali učestalosti na kojoj su ispitanici/ice trebali procijeniti koliko često su im prihodi s kojima raspolažu dovoljni za zadovoljavanje osobnih potreba pri čemu se je skala učestalosti sastojala od pet stupnjeva: 1 – „nikad“, 2 – „rijetko“, 3 – „ponekad“, 4 – „često“ i 5 – „vrlo često“. Varijabla je pri statističkoj obradi rekodirana u tri kategorije koje uključuju: „nikad“, „ponekad“ i „često“. Ova se hipoteza testirala pomoću ANOVA analize varijance. Provedbom analize varijance utvrdilo se kako ne postoji statistički značajna razlika u zadovoljstvu sociokulturnim aspektom kvalitete života kod ispitanika/ica s različitim socioekonomskim statusom. Vrijednost p je veća od 0,05 te se hipoteza odbacuje, a rezultati testiranja hipoteze se mogu vidjeti u Tablici 23.

Tablica 23. Razlike u zadovoljstvu sociokulturnim aspektom kvalitete života s obzirom na socioekonomski status ispitanika/ica

	Nikad N = 15		Ponekad N = 114		Često N = 122		F	p
	M	SD	M	SD	M	SD		
Indeks zadovoljstva sociokulturnim aspektom kvalitete života	60,13	15,75	69,57	10,97	69,70	11,30	1,088	0,339

H6: Postoje razlike u zadovoljstvu kvalitetom života među mladima u okolišnom aspektu kvalitete života grada Bjelovara s obzirom na mjesto stanovanja.

Mjesto stanovanja ispitanika/ica u upitniku se ispitivao kroz sljedeće kategorije: „u Bjelovaru“, „u naseljima u okolici Bjelovara“ i „negdje drugdje“. Te su varijable pri statističkoj obradi rekodirane u sljedeće dvije varijable: „u Bjelovaru“ i „van Bjelovara“ koje obuhvaća stanovanje u naseljima u okolici Bjelovara i negdje drugdje. Hipoteza pretpostavlja kako postoji statistički značajna razlika u zadovoljstvu okolišnim aspektom kvalitete života među ispitanicima/icama koji žive u Bjelovaru u odnosu na one koji žive van Bjelovara. Provedbom t-testa za nezavisne uzorke utvrdilo se kako ne postoji statistički značajna razlika u zadovoljstvu okolišnim aspektom kvalitete života između ispitanika/ica s obzirom na to stanuju li u Bjelovaru ili van Bjelovara. Hipoteza se odbacuje, p vrijednost iznosi više od 0,05 i vidljivo je kako ne postoji statistički značajna razlika u zadovoljstvu okolišnim aspektom kvalitete života s obzirom na mjesto stanovanja ispitanika/ica (Tablica 24).

Tablica 24. Razlike u zadovoljstvu okolišnim aspektom kvalitete života s obzirom na mjesto stanovanja ispitanika/ica

	U Bjelovaru	Van Bjelovara			
	N = 157	N = 93			
	M	M	t	df	p
Indeks zadovoljstva okolišnim aspektom kvalitete života	44,67	45,06	-0,455	248	0,650

H7: Postoje razlike u zadovoljstvu kvalitetom života među mladima u gospodarskom, okolišnom i sociokulturnom aspektu kvalitete života grada Bjelovara s obzirom na dob.

Ova hipoteza pretpostavlja da će postojati statistički značajna razlika između ispitanika različite dobi u zadovoljstvu gospodarskim, okolišnim i sociokulturnim aspektom kvalitete života. Budući da je dobni raspon ispitanika velik (15 do 35 godina), ispitanici/ice su podijeljeni u dvije dobne skupine. Prva dobna skupina obuhvaća ispitanike/ice u dobi od 15 do 24 godine koji čine mlađi dio uzorka (60,6%), dok druga dobna skupina obuhvaća ispitanike/ice u dobi od 25 do 35 godina koji čine stariji dio uzorka (39,4%). Provedbom t-testa nisu utvrđene statistički značajne razlike između mlađih i starijih ispitanika/ica kada je riječ o zadovoljstvu gospodarskim, okolišnim i sociokulturnim aspektom kvalitete života u Bjelovaru pri čemu je vidljivo kako se stariji ispitanici/ice od 25 do 35 godina ne razlikuju od mlađih ispitanika/ica kada je riječ o zadovoljstvu u navedenim aspektima kvalitete života. Dakle, hipoteza se odbacuje (Tablica 25).

Tablica 25. Razlike u zadovoljstvu gospodarskim, okolišnim i sociokulturnim aspektom kvalitete života s obzirom na dob ispitanika/ica

	15-24	25-35			
	N = 152	N = 99			
	M	M	t	df	p
Indeks zadovoljstva gospodarskim aspektom kvalitete života	29,12	30,00	-0,567	249	0,571
Indeks zadovoljstva sociokulturnim aspektom kvalitete života	68,84	69,42	-0,387	249	0,699
Indeks zadovoljstva okolišnim aspektom kvalitete života	44,77	44,71	0,072	249	0,943

8. Rasprava

Cilj ovog istraživanja je bio utvrditi zadovoljstvo mladih kvalitetom života u Bjelovaru putem okolišnog, sociokulturnog i gospodarskog aspekta kvalitete života te istražiti koliko su mladi spremni na privremeno i trajno preseljenje iz Bjelovara. Nakon prikupljanja podataka i statističke analize utvrđeno je kako su mladi najviše zadovoljni okolišem, a najmanje zadovoljni gospodarstvom u gradu Bjelovaru. Također, utvrđeno je i kako postoji statistički značajna razlika između ispitanika/ica u zadovoljstvu gospodarskim aspektom kvalitete života s obzirom na spol, pri čemu je vidljivo kako su muškarci zadovoljniji od žena gospodarskim aspektom kvalitete života u Bjelovaru što upućuje na neraznolikost poslova koji se nude mladima u Bjelovaru od kojih je većina orijentirana na „muška zanimanja“. Nadalje, pokazalo se i kako ispitanici/ice s različitim radnim statusom pokazuju različitu razinu zadovoljstva u navedenim aspektima kvalitete života. Dakle, utvrđena statistički značajna razlika ukazuje na to kako postoji razlika u zadovoljstvu gospodarskim te socioekonomskim aspektom kvalitete života između ispitanika/ica koji su zaposleni, nezaposleni, studenti i učenici pri čemu u zadovoljstvu sociokulturnim aspektom kvalitete života postoje i statistički značajne razlike između zaposlenih i nezaposlenih.

Kada je riječ o zadovoljstvu gospodarskim aspektom kvalitete života s obzirom na stupanj obrazovanja ispitanika/ica, pokazalo se kako ne postoje statistički značajne razlike u zadovoljstvu gospodarskim aspektom kvalitete života u odnosu na ispitanike s primarnim, sekundarnim i tercijarnim stupnjem obrazovanja. Nadalje, kada je riječ o zadovoljstvu gospodarskim, okolišnim i sociokulturnim aspektima kvalitete života s obzirom na dob ispitanika/ca, statistički značajne razlike nisu utvrđene te upućuju na to da se ispitanici/ice u dobi od 15 do 24 godine ne razlikuju od ispitanika/ica u dobi od 25 do 35 godina kada je riječ o zadovoljstvu navedenim aspektima kvalitete života. Što se tiče zadovoljstva sociokulturnim aspektom kvalitete života s obzirom na socioekonomski status ispitanika/ica, pokazalo se kako također ne postoji statistički značajna razlika u zadovoljstvu između ispitanika/ica kojima su prihodi s kojima raspolažu često, ponekad ili nikad dovoljni za zadovoljavanje osobnih potreba. Nadalje, što se tiče mjesta stanovanja ispitanika/ica i zadovoljstva okolišnim aspektom kvalitete života, razlike također nisu utvrđene. Dakle, utvrđeno je kako ne postoji statistički značajna razlika u zadovoljstvu okolišnim aspektom kvalitete života između ispitanika/ica koji stanuju u Bjelovaru i ispitanika/ica koji stanuju van Bjelovara.

Budući da prema Murgaš i Klobučnik (2018) polovica svjetskog stanovništva danas živi u gradovima, Deffner, Psatha i Psycharis (2011) navode kako se u gradovima javlja više kriminala koje dovodi do sve veće nesigurnosti građana. Ako uzmemo u obzir grad Bjelovar, ovakav zaključak nije primjenjiv iz razloga što znatan broj ispitanika/ica navodi kako je najveća prednost života u Bjelovaru upravo njegova sigurnost i mir. No, rezultat takvih iskaza može se opravdati uzmemo li u obzir veličinu grada Bjelovara koji broji svega 40 000 stanovnika unutar grada i pripadajućih naselja (DZS, 2011). Iz odgovora ispitanika/ica vidljivo je kako se najveća prednost života u Bjelovaru temelji upravo u njegovoj veličini koju ispitanici/ice u najvećoj mjeri navode kada je riječ o prednostima. Oni u odgovorima na pitanja otvorenog tipa opisuju Bjelovar kao malen i lijep obiteljski grad koji ima sve što je potrebno za siguran i miran život bez velikih gužvi i zagađenog okoliša.

Nadalje, kada je riječ o povezanosti između veličine grada i zadovoljstva kvalitetom života, Murgaš i Klobučnik (2016) na temelju rezultata istraživanja općina i regija kao dobrih mjesta za život u Republici Češkoj donose zaključak kako je kvaliteta života u gradovima od 10 000 do 100 000 stanovnika niža u odnosu na gradove s više ili manje stanovnika. Budući da je Bjelovar grad koji pripada toj kategoriji od 10 000 do 100 000 stanovnika, zanimljivo je za navesti kako većina ispitanika/ica procjenjuje kvalitetu života u Bjelovaru „prosječnom“ ili „boljom od prosjeka“ u odnosu na druge hrvatske gradove. Također, iz odgovora ispitanika/ica o ukupnom zadovoljstvu kvalitetom života u Bjelovaru, najviše ispitanika ju je ocijenilo ocjenama 7, 6 i 8 iz čega slijedi zaključak kako su ispitanici/ice djelomično zadovoljni kvalitetom života u gradu od 40 000 stanovnika. Takvi rezultati vidljivi su i iz istraživanja grada Rijeke autorice Slavuj (2012b) koji također upućuju na to da je većina stanovnika/ica grada Rijeke uglavnom zadovoljno kvalitetom života. Pri tome autorica Slavuj (2012b) navodi kako su takvi rezultati često rezultat navike i adaptacije na mjesto života. Navedenu pretpostavku moguće je i primijeniti na Bjelovar iz razloga što migracijski podaci ukazuju na to kako gotovo polovica stanovništva Bjelovara živi u istom naselju gdje su i rođeni (Strategija razvoja grada Bjelovara do 2020. godine, 2017).

Kod istraživanja kvalitete urbanog života, brojni autori⁹ navode kako je okoliš ona dimenzija kojom su ispitanici/ice generalno najviše zadovoljni. Isto vrijedi i za ispitanike/ice iz Bjelovara koji su najveće zadovoljstvo kvalitetom života iskazali upravo u okolišnoj domeni kvalitete života u odnosu na onu sociokulturnu i gospodarsku. Ispitanici/ice tako

⁹Slavuj, Lana (2012a). „Kvaliteta života u odabranim susjedstvima Grada Rijeke“, *Hrvatski geografski glasnik*, 74 (2): 69-88; Miletić, Geran Marko, Mišetić, Anka i Ursić, Sara (2012). *Vitalni Gradovi – Pogled iz perspektive stručnjaka u gradskim upravama*. Zagreb: Institut društvenih znanosti Ivo Pilar

navode kako su najveće prednosti života u Bjelovaru upravo čistoća okoliša te čist zrak i niska razina buke. Takve iskaze potvrđuju i podatci o nezagađenosti zraka i vode te podatci o buci koja preko dana iznosi u prosjeku 55dB (Strategija razvoja grada Bjelovara do 2020. godine, 2017).

Weziak-Bialowolska (2016) navodi kako je glavni cilj grada privlačenje kapitala te zadržavanje svojih postojećih građana. Vuletić (2013) ističe kako je kvaliteta života u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji niža u odnosu na ostale županije te da nizak stupanj zadovoljstva kvalitetom života može dovesti do veće želje za preseljenjem. Želju za preseljenjem iz Bjelovara iskazala je gotovo polovica ispitanika/ica (45,8%) od kojih 27,5% planira privremeno, a 18,3% trajno preseljenje pri čemu mladi u dobi od 15 do 24 godine pokazuju veću želju za privremenim preseljenjem, dok mladi u dobi od 25 do 35 godina pokazuju veću želju za trajnim preseljenjem. Dakle, gotovo polovica mladih ispitanika i ispitanica u dobi od 15 do 35 godina planira privremeni ili trajni odlazak iz Bjelovara.

Bendra, Miletić i Žanić (2019) na temelju rezultata istraživanja kvalitete života mladih u Vukovarsko-srijemskoj županiji dolaze do zaključka kako najviše mladih odlazi iz županije zbog nemogućnosti zaposlenja. Takva nemogućnost zaposlenja uočljiva je i u rezultatima koji se tiču mladih u gradu Bjelovaru. Miletić, Mišetić i Ursić (2012) navode kako je domena gradskog gospodarstva, koje se očituje u nedovoljnom broju radnih mjesta, najmanje zadovoljavajuća kategorija kvalitete života. Ispitanici/ice grada Bjelovara iskazali su najveće nezadovoljstvo gospodarskim aspektom kvalitete života u odnosu na sociokulturni i okolišni. Objašnjenje za takve rezultate može biti uzrokovano nepovjerenjem mladih koji se obrazuju ili su tek završili obrazovanje u to da će uspjeti pronaći željeni posao. Takvu nemogućnost pronalaska željenog posla, te posla u struci općenito, ispitanici/ice navode i kada je riječ o najvećim nedostacima života u Bjelovaru. Nadalje, Lučev i Tadinac (2008) te Potočnik (2006) navode kako je stupanj obrazovanja usko povezan s (ne)zaposlenjem kod mladih. No, testiranjem razlika između zadovoljstva gospodarskim aspektom kvalitete života i stupnjem obrazovanja, statistički značajne razlike nema. Nadalje, Potočnik (2006) također navodi tranziciju, to jest (ne)mogućnost zaposlenja kao veliki problem za mlade. Testirajući zadovoljstvo gospodarskim aspektom kvalitete života s radnim statusom utvrđene su statistički značajne razlike. Dakle, statistički značajne razlike u zadovoljstvu gospodarskim aspektom kvalitete života mladih u Bjelovaru postoje s obzirom na radni status, ali ne i s obzirom na stupanj obrazovanja te s obzirom na dob ispitanika/ica.

Svirčić Gotovac (2015b) i Slavuj (2012a) navode kako se javlja problem nedostatka sadržaja i usluga te se zbog toga javlja veće nezadovoljstvo kvalitetom života kod

ispitanika/ica. Deffner, Psatha i Psycharis (2011) također ukazuju na važnost razvijanja dostupnosti traženih sadržaja te omogućavanja transporta kako bi građani bili zadovoljniji vlastitim životom. Ovakav zaključak vrijedi i za Bjelovar. Naime, mladi ispitanici/ice grada Bjelovara najveće nezadovoljstvo iskazuju upravo kada je riječ o dostupnosti određenih sadržaja poput klubova i shopping centara te kada je riječ o transportu i prometu. Zanimljiv je također i podatak da nekolicina ispitanika navodi kako je najveći nedostatak života u Bjelovaru taj što u gradu ne postoji kazalište, što zapravo nije točno i iz čega možemo zaključiti kako grad ne radi dovoljno na promoviranju kulturnih sadržaja. Važno je također za istaknuti kako se dostupnost svih navedenih sadržaja odnosi na njihovo nepostojanje i nedostatak izbora sadržaja za mlade, a ne na dostupnost u smislu udaljenosti sadržaja. Dapače, kao jedna od najvećih prednosti života u Bjelovaru ispitanici/ice navode upravo blizinu postojećih sadržaja. Nadalje, kada je riječ o nezadovoljstvu prometnicama, ono se ne javlja se samo kada je riječ o Bjelovaru. Probleme prometa navodi i autorica Slavuj (2012a) u istraživanju kvalitete života u odabranim susjedstvima Grada Rijeke te autori Miletić, Mišetić i Ursić (2012) u istraživanju vitalnih gradova. Dadić, Badanjak i Jurum-Kipke (2007) navode kako je geografski položaj grada Bjelovara vrlo povoljan, no ne dovoljno iskorišten.

Berguland, Claesson i Kroldrup (2006) ističu kako mentalna i fizička dobrobit predstavljaju iznimno relevantan faktor kvalitete života kada je riječ o mladima. Mentalna i fizička dobrobit najčešće se odnose na obrazovanje i način provođenja slobodnog vremena koji su pak usko povezani s kvalitetom života. Kada je riječ o Bjelovaru, na temelju prikupljenih rezultata može se zaključiti kako je mladima važna i mentalna i fizička dobrobit koje se očituju putem sociokulturne domene kvalitete života. Odgovori ispitanika/ica na pitanja otvorenog tipa upućuju na to kako mladi jednim od nedostataka života u Bjelovaru navode upravo nemogućnost napredovanja na poslu, ali i u životu, a razlozi te nemogućnosti napredovanja leže u nedostatku opcija za mlade u gospodarskom i sociokulturnom aspektu. Testiranjem zadovoljstva sociokulturnim aspektom kvalitete života i radnog statusa ispitanika/ica utvrđene su statistički značajne razlike kod ispitanika/ica. Sve to upućuje na važnost koju sociokulturni aspekt kvalitete života ima za mlade s različitim radnim statusom kojima je potrebno dobro obrazovanje i mogućnost kvalitetnog provođenja slobodnog vremena.

9. Zaključak

Ovo je istraživanje pružilo uvid u zadovoljstvo mladih kvalitetom života u gradu Bjelovaru. Rezultati istraživanja pokazali su kako su mladi od 15 do 35 godina iz Bjelovara i okolice najviše zadovoljni prirodnim okolišem kojega ispitanici/ice smatraju kao jednu od najvećih prednosti Bjelovara. Takvi rezultati su djelomično očekivani iz razloga što je na temelju brojnih drugih istraživanja aspekt okoliša također gotovo uvijek predstavljao najviše zadovoljavajuću kategoriju kvalitete života. Iz odgovora ispitanika/ica vidljivo je kako su zadovoljni blizinom i kvalitetom zelenih površina gdje mogu provoditi slobodno vrijeme neovisno o spolu, dobi, stupnju obrazovanja, mjestu stanovanja i radnom statusu. Nadalje, kada je riječ o izgrađenom okolišu, zadovoljstvo je ipak nešto niže u odnosu na prirodni okoliš. Ispitanici iskazuju veće nezadovoljstvo kada je riječ o kvaliteti prometnica, te prometnoj povezanosti s drugim gradovima, od kojih je najčešće naveden Zagreb. Problem s prometnicama temelji se na lošem stanju prometnica unutar grada, a problem prometne povezanosti u najvećoj se mjeri temelji na udaljenosti brze ceste te na nezadovoljstvu autobusnim i željezničkim linijama.

Rezultati zatim upućuju kako je zadovoljstvo ispitanika/ica nešto manje kada je riječ o kulturi te obrazovanju iz razloga što smatraju da je Bjelovaru potrebno više visokoobrazovnih ustanova sa više smjerova te kako nedostaje kvalitetnijih mjesta za izlazak koja se najčešće odnose na klubove te manifestacije i kulturna i sportska događanja. Iz odgovora ispitanika/ica je vidljivo kako smatraju da Bjelovaru nešto više nedostaju kulturni sadržaji nego oni zabavni što je ujedno i rezultat visokog zadovoljstva velikom ponudom kafića koja je karakteristična za Bjelovar. Rezultati upućuju i na to kako Bjelovaru nedostaje trgovina i usluga zbog čegasu ispitanici primorani odlaziti u druge gradove. Na temelju sličnih rezultata Svirčić Gotovac (2015b) zaključuje kako rezultati indeksa primarnih i sekundarnih susjedskih objekata upućuju na to da manjim gradovima generalno nedostaje sadržaja i usluga te da manji gradovi koji nemaju dovoljno objekata onemogućuju njihovu dostupnost svojim građanima. Uzmemo li u obzir dob, razlike u zadovoljstvu sociokulturnim aspektom kvalitete života nisu utvrđene. Iz toga zaključujemo kako ispitanici/ice svih dobnih skupina pokazuju podjednako (ne)zadovoljstvo sociokulturnim aspektom kvalitete života.

Rezultati također pokazuju kako je među mladima zadovoljstvo najniže kada je riječ o zaposlenju. Nemogućnost zaposlenja jedan je od najčešće navedenih odgovora u pitanju otvorenog tipa koje se odnosi na najveće nedostatke života u Bjelovaru, ali i u pitanju o tome

što bi u Bjelovaru trebalo poboljšati da bi podigla kvaliteta života mladih. Upravo zato što je nemogućnost zaposlenja jedna od najviše nezadovoljavajućih kategorija kada je riječ o kvaliteti života, podjednako (ne)zadovoljstvo gospodarskim aspektom navode ispitanici svih dobnih skupina. Nemogućnost zaposlenja također je usko vezana i za druge probleme koje ispitanici/ice navode kao što su neraznolikost poslova i niske plaće te uvjeti rada čime se objašnjava utvrđeno nezadovoljstvo kod ispitanika/ica kada je riječ o gospodarskom aspektu kvalitete života.

Nadalje, istraživanjem se ustanovilo kako gotovo polovica mladih planira privremeno i trajno preseljenje iz Bjelovara. Brojni autori poput Potočnik (2006) i Bendra, Miletić i Žanić (2019) navode kako želju za preseljenjem najviše potiče upravo nemogućnost zaposlenja, a posebice prvog zaposlenja kada mladi bez radnog iskustva moraju konkurirati na tržištu rada. Zanimljivo je za napomenuti kako unatoč planiranju preseljenja i nemogućnosti zaposlenja, većina ispitanika/ica navode kako su djelomično zadovoljni troškovima života u Bjelovaru te procjenjuju kvalitetu života u Bjelovaru „prosječnom“ ili „boljom od prosjeka“ iz čega je vidljiv optimizam koji može biti rezultat adaptacije i navike na mjesto života (Slavuj, 2012b).

Ovim je istraživanjem pružen temeljit uvid u to kojim su od tri ponuđena aspekta kvalitete života mladi u Bjelovaru više zadovoljni, a kojim nezadovoljni. Na temelju rezultata ovog istraživanja, može se zaključiti da su gradu Bjelovaru potrebni sadržaji koji će privući mlade, a na gradu i javnoj upravi jest da te sadržaje omoguće kako bi zadržali mladu radnu snagu. Lokalna administracija bi se također trebala više osvrnuti na informiranje mladih o sadržajima koji su sada dostupni te voditi računa o ostvarivanju uvjeta za sadržaje koji mladi žele kako bi zadovoljili svoje kulturne, obrazovne i rekreacijske potrebe. Nadalje, Bjelovar treba raditi na jačanju kulture, obrazovanja i gospodarskih grana koje su aktualne među mladima kako bi im se mogao pružiti posao nakon završetka obrazovanja te kako bi se nakon studija vratili u Bjelovar i napredovali u vlastitoj struci, ali i u životu.

Istraživanje je također ostavilo neka otvorena pitanja koja mogu biti polaznica budućih istraživanja. Buduća istraživanja mogu se usmjeriti na istraživanje ponude poslova za mlade u Bjelovaru i njihova zadovoljstva ekonomskim mogućnostima koje im pruža grad Bjelovar, zatim na istraživanje obrazovnih smjerova koji su potrebni za razvoj grada te na razloge odlaska mladih iz Bjelovara. Također, da bi se dobila cjelovitija slika zadovoljstva mladih kvalitetom života u Bjelovaru u daljnjim istraživanjima bi bilo poželjno osvrnuti se i na socijalni aspekt koji bi uključivao odnose sa susjedima i zajednicom na razini susjedstva, ali i na razini grada. U daljnjim istraživanjima bilo bi također poželjno uključiti i aspekt građanskog angažmana te stanovanja, ali i osvrnuti se na nejednakosti kada je riječ o osobama

s različitim teškoćama, osobama drugih nacionalnosti te osobama različitog religijskog i seksualnog opredjeljenja.

10. Literatura

- Ali Reza, Akram, Ghazanfarpour, Hossein i Sharafi, Hojjat Allah (2014). „Analisis Urban Life Quality, Case Study Residents od Rostamabad City“, *American Journal of Engineering Research*, 3 (3): 322-329
- Badanjak, Dragan, Dadić, Ivan i Jurum-Kipke, Jasna (2007). „Prometno značenje Bjelovarsko-bilogorske županije za panonsku Hrvatsku“, *Radovi Zavoda za znanstvenoistraživački i umjetnički rad u Bjelovaru*, 1: 99-109.
- Banaitis, Audrius, Binkyte, Arturas, Bučinskas, Vytautas, Kaklauskas, Arturas, Kuzminskė, Agnė, Podviekzko, Askoldas, Podviekzko, Valentinas, Radzeviciene, Asta, Ubarte, Ieva, Zavadskas, Edmundas Kazimieras (2018). „Quality of city Life Multiple Criteria Analysis“, *Cities*, 72 (2): 82-93
- Barić, Renata i Glibo, Iva (2017). „Roditeljski pritisak i kvaliteta života mladih sportaša“, *Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja*, 53 (1): 1-12.
- Bendra, Ivana, Miletić, Geran Marko i Žanić, Mateo (2019). „Kvaliteta života mladih iz Vukovarsko-srijemske županije u uvjetima suvremene demografske krize“, *Socijalna ekologija: časopis za ekološku misao i sociologijska istraživanja okoline*, 28 (3): 187-210.
- Berglund, Anna-Lena, Claesson, Dag, i Kroldrup, Robert. (2006). „Quality of Life: Young People's Interpretation of the Concept“, *Nordic Journal of Nursing Research*, 26(3): 4–8.
- Bosnić, Goran (2012). *Povezanost samopoštovanja i optimizma s kvalitetom života studenata*. Diplomski rad. Osijek: Sveučilište J.J. Strossmayera Osijek.
- Bouillet, Dejana (2006). „Kvaliteta života mladih : odgovornost zajednice i/ili obitelji“, u : Vlasta Ilišin (ur.). *Mladi između želja i mogućnosti : položaj, problemi i potrebe mladih Zagrebačke županije*. Zagreb : Institut za društvena istraživanja, 27-93.
- Bouillet, Dejana, Gvozdanović, Anja, Ilišin, Vlasta i Potočnik, Dunja (2013). *Mladi u vremenu krize: Prvo istraživanje IDIZ-a i Zaklade Friedrich Ebert o mladima*. Zagreb: Institut za društvena istraživanja u Zagrebu.
- Brajša-Žganec, Andreja i Kalierna Lipovčan, Ljiljana (2006). „Kvaliteta življenja, Životno zadovoljstvo i sreća osoba koje profesionalno pomažu drugima“, *Društvena istraživanja: časopis za opća društvena pitanja*, 15 (4-5): 713-728.
- Brkljačić, Tihana, Kaliterna Lipovčan, Ljiljana i Šakić, Vlado (2007) „Mjesečni prihodi i subjektivni osjećaj zadovoljstva hrvatskih građana“, *Croatian Medical Journal*, 48 (5):727-733.
- Checkoway, Barry (2011). „What is youth participation?“, *Children and Youth Services Review*, 33(2): 340–345.
- Cvetić, Tijana, Kokić Arsić, Aleksandra, Milivojević, Jovan, Nikolić, Nebojša i Petronijević, Miloš (2017). Quality of Life in Cities - Research Aspect“, 2nd International Conference on Quality of Life, 101-112.
- Dadić, Ivan i Vidović, Krešimir (2012). „Prometni sustav Bjelovarsko-bilogorske županije u funkciji prometa Republike Hrvatske“, *Radovi Zavoda za znanstvenoistraživački i umjetnički rad u Bjelovaru*, 6: 137-145.
- Daenekindt, Stijn i Roose, Henk (2015). „Trend sin Cultural Participation“, *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences*, 5 (2): 447-452.
- Deffner, Alex, Psatha, Eva i Psycharis, Yannis (2011). „Defining the quality of urban life: Which factors should be considered?“, European Regional Science Association, 51st European Congress Barcelona.
- Državni zavod za statistiku (2011): *Popis stanovništva 2011*. Zagreb: Državni zavod za statistiku.

- Državni zavod za statistiku (2019). *Gradovi u statistici 2019*. Zagreb: Državni zavod za statistiku.
- Đuranović, Marina i Opić, Siniša (2014). „Leisure Time of Young Due to Some Socio-demographic Characteristics“, *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 159: 546-551
- Fleming, Jennie (2012). „What is Youth Participation – Where Next?“, *Children & Society*, 27 (6): 1-12.
- Galić, Zvonimir i Šverko, Branimir (2014). „Percipirana kvaliteta radnog života u Hrvatskoj i Europskoj Uniji“, *Društvena istraživanja: časopis za opća društvena pitanja*, 23 (4): 557-575.
- Ilišin, Vlasta (2006). „Konceptualni okvir istraživanja“, u : Vlasta Ilišin (ur.). *Mladi između želja i mogućnosti : položaj, problemi i potrebe mladih Zagrebačke županije*. Zagreb : Institut za društvena istraživanja, 11-27.
- Jakovljević, Goran (2007). „Bjelovar prije Bjelovara“, *Radovi Zavoda za znanstvenoistraživački i umjetnički rad u Bjelovaru*, 1: 55-70.
- Karajić, Nenad (1992). „Važnost pojedinih komponenata kvalitete života“, *Socijalna ekologija: časopis za ekološku misao i sociologijska istraživanja okoline*, 1 (4): 485-499.
- Karajić, Nenad (1994). „Kvaliteta života i životni ciljevi“, *Socijalna ekologija: časopis za ekološku misao i sociologijska istraživanja okoline*, 3 (3-4): 245-261.
- Karaman Aksentijević, Nada i Ježić, Zoran (2009). „Razvojna pozicija Bjelovarsko-bilogorske županije prema nekim ključnim komponentama razvoja temeljenog na znanju“, *Radovi Zavoda za znanstvenoistraživački i umjetnički rad u Bjelovaru*, 3: 11-28.
- Kolesarić, Vladimir, Krizmanić, Mirjana i Pastuović, Nikola (1995). „Psychological variables as predictors of quality of life“, *Review of Psychology*, 2 (1-2), 49–61.
- Lay, Vladimir (1986). „Kvalitet svakidašnjeg života društvenih grupa: Neki osnovni materijalni pokazatelji“, *Revija za sociologiju*, 16 (1-4): 19-29.
- Lučev, Ivana i Tadinac, Meri (2008). „Kvaliteta života u Hrvatskoj - povezanost subjektivnih i objektivnih indikatora te temperamenta i demografskih varijabli s osvrtnom na manjinski status“, *Migracijske i etničke teme*, 24 (1-2), 67-89.
- Marans, Robert i Stimson, Robert (2011). „Challenges for quality of urban life research“. u: Robert W. Marans i Robert Stimson (ur.), *Investigating quality of urban life. Theory, methods, and empirical research*, Dordrecht: Springer, 437–444
- Miletić, Geran Marko, Mišetić, Anka i Ursić, Sara (2012). *Vitalni Gradovi – Pogled iz perspektive stručnjaka u gradskim upravama*. Zagreb: Institut društvenih znanosti Ivo Pilar
- Murgaš, František i Klobučník, Michal (2016). „Municipalities and regions as good places to live: Index of quality of life in the Czech Republic“, *Applied Research in Quality Life*, 11(2): 553–570.
- Murgaš, František i Klobučník, Michal (2018). „Quality of Life in the City, Quality of Urban Life or Well-being in the City: Conceptualization and Case Study“, *Ekologia*, 37 (2): 183-200.
- Omazić, Mislav i Slavuj Borčić, Lana (2019). „Analiza odabranih pokazatelja kvalitete života u Gradskoj četvrti Stenjevec, Zagreb“, *Sociologija i prostor: časopis za prostornoga i sociokulturnog razvoja*, 57 (3): 207-228.
- Pastuović, Nikola (1993). „Kvaliteta života kao kriterij održivosti razvoja – psihologijski pristup“, *Socijalna ekologija: časopis za ekološku misao i sociologijska istraživanja okoline*, 2 (3): 471-479.
- Penezić, Zvezdan (2006). „Zadovoljstvo životom u adolescentskoj i odrasloj dobi“, *Društvena istraživanja: časopis za opća društvena pitanja*, 15 (4-5): 643-669
- Pešić, Jelena, Plut, Dijana i Videnović, Marina (2010). „Young People's Leisure Time: Gender Differences“, *Psihologija*, 43 (2): 199-213.

Potočnik, Dunja (2006). „Obrazovni resursi i zapošljivost mladih“, u : Vlasta Ilišn (ur.). *Mladi između želja i mogućnosti : položaj, problemi i potrebe mladih Zagrebačke županije*. Zagreb : Institut za društvena istraživanja, 93-141.

Sen, Amartya (2009). *The Idea of Justice*. Massachusetts : The Belknap Press.

Slavuj, Lana (2012a). „Kvaliteta života u odabranim susjedstvima Grada Rijeke“, *Hrvatski geografski glasnik*, 74 (2): 69-88.

Slavuj, Lana (2012b). „Evaluacija kvalitete urbanoga susjedstva – prednosti i nedostaci neposrednoga životnog prostora“, *Sociologija i prostor: časopis za prostornoga i sociokulturnog razvoja*, 50 (2): 183-201.

Slukan Altić, Mirela (2007). „Razvoj i izgradnja Bjelovara u kartografskim izvorima: od vojne utvrde do slobodnoga kraljevskog grada“, *Radovi Zavoda za znanstvenoistraživački i umjetnički rad u Bjelovaru*, 1: 9-30.

Svirčić Gotovac, Anđelina (2006). „Kvaliteta stanovanja u mreži naselja Hrvatske“, *Sociologija i prostor: časopis za prostornoga i sociokulturnog razvoja*, 44 (171): 105-126.

Svirčić Gotovac, Anđelina (2015a). „The Quality of Living in New Housing Estates in the Settlement Network of Zagreb“, u: Anđelina Svirčić Gotovac i Jelena Zlatar (ur.), *The Quality of Living in New Housing Estates in the Settlement Network of Zagreb*. Zagreb. Institut za društvena istraživanja u Zagrebu, 13-45.

Svirčić Gotovac, Anđelina (2015b). „New Housing Estates in the Settlement Network of Zagreb – Community Infrastructure“, u: Anđelina Svirčić Gotovac i Jelena Zlatar (ur.), *The Quality of Living in New Housing Estates in the Settlement Network of Zagreb*. Zagreb. Institut za društvena istraživanja u Zagrebu, 45-75.

Šeferagić, Dušica (1988). *Kvaliteta života i nova stambena naselja*. Zagreb : Sociološko društvo Hrvatske.

Vuletić, Gorka (2013). „Samoprocijenjeno zdravlje i kvaliteta života u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji: regionalne razlike i specifičnosti“, *Radovi Zavoda za znanstvenoistraživački i umjetnički rad u Bjelovaru*, 7: 213-222.

Weziak-Bialowolska, Dorota (2016). „Quality of Life in Cities: Empirical Evidence in Comparative European Perspective“, *Cities*, 58 (10): 67-96

World Health Organization (1998). „Development of the World Health Organization WHOQOL – BREF quality of life assessment“, The WHOQOL Group. *Psychological Medicine*, 28, 551-8.

Zlatar, Jelena (2015). „The Quality of Housing at the Subjective Level: Aesthetic and Ecological Aspects of the Neighbourhood and Citizen Participation“, u: Anđelina Svirčić Gotovac i Jelena Zlatar (ur.), *The Quality of Living in New Housing Estates in the Settlement Network of Zagreb*. Zagreb. Institut za društvena istraživanja u Zagrebu, 75-117.

Internetski izvori:
https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2012/SI-1468.pdf (20.3.2020.)
 Eurobarometer (2015). *Standard Eurobarometer 83 / Spring 2015: Public Opinion in the European Union*. Brussels: European Commission, Directorate General for Communication.
 URL:
https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/archives/eb/eb83/eb83_publ_en.pdf
 (20.3.2020.)
 Eurofound (2014). *Trendovi u kvaliteti života – Hrvatska 2007. – 2012*. Luxembourg : Ured za publikacije europske Unije. URL: http://publications.europa.eu/resource/cellar/1a89ff67-68c9-4ba4-bcd2-637038ec5706.0002.02/DOC_1 (20.3.2020.)
 European Commission (2013). *Youth Social Exclusion and Lessons from Youth Work*. URL: <https://ec.europa.eu/assets/eac/youth/library/reports/eurydice-study-social-exclusion-2013.pdf>
 (20.3.2020.)

Grad Bjelovar (2020). *Bjelovar – Veleučilišni grad*. URL:
<https://www.bjelovar.hr/obrazovanje-i-skrb/bjelovar-veleucilisni-grad/> (20.3.2020.)
Strategija razvoja grada Bjelovara do 2020. godine, 2016 URL: <https://www.bjelovar.hr/wp-content/uploads/2017/10/strategija-razvoja-grada-bjelovara-2016-2020.pdf> (20.3.2020.)

11. Prilozi

Prilog 1. Anketni upitnik

Poštovani/e, pred Vama se nalazi upitnik koji provodim u svrhu diplomskog rada iz sociologije na Odjelu za sociologiju Sveučilišta u Zadru. Svrha ovog anketnog istraživanja je ispitati različite aspekte kvalitete života mladih od 15 do 35 godina u gradu Bjelovaru. Anketni upitnik mogu ispuniti mladi s prebivalištem u Bjelovaru, kao i oni koji zbog posla ili studiranja privremeno borave izvan Bjelovara. Molim Vas da izdvojite 10-ak minuta i iskreno odgovorite na sva pitanja. Sudjelovanje u anketi je dobrovoljno i u potpunosti anonimno. Prikupljeni podaci koristit će se isključivo za potrebe diplomskog rada. Hvala Vam na suradnji!

1. Spol

1. Muški
2. Ženski

2. Dob (molimo upišite brojku):

3. Gdje trenutno stanujete?

1. u Bjelovaru
2. u naseljima u okolici Bjelovara
3. negdje drugdje, molimo navedite gdje

4. Ukoliko stanujete u Bjelovaru, molimo odaberite kvart:

1. Centar
2. Hrgovljani
3. Jošine
4. Male Sredice
5. Mlinovac
6. Naselje kralja Petra Krešimira IV
7. Naselje kralja Zvonimira
8. Nove Plavnice
9. Radničko naselje
10. Sjever
11. Trojstveni Markovac
12. Vinkovićevo naselje
13. Zvijerci
14. Ostalo

5. Molim Vas da na ljestvici označite u kolikoj ste mjeri zadovoljni aspektima prirodnog i urbanog okoliša u gradu Bjelovaru. (1 – u potpunosti nezadovoljan/a, 2 – djelomično nezadovoljan/a, 3 – ni nezadovoljan/a ni zadovoljan/a, 4 – djelomično zadovoljan/a, 5 – u potpunosti zadovoljan/a.)

	U potpunosti sam nezadovoljan	Djelomično sam nezadovoljan	Niti sam zadovoljan, niti sam nezadovoljan	Djelomično sam zadovoljan	U potpunosti sam zadovoljan
1. Kvaliteta zelenih javnih površina	1	2	3	4	5
2. Kvaliteta pitke vode	1	2	3	4	5
3. Kvaliteta zraka	1	2	3	4	5
4. Čistoća okoliša	1	2	3	4	5
5. Količina buke	1	2	3	4	5
6. Estetski izgled okoliša					
7. Kvaliteta prometnica	1	2	3	4	5
8. Prometna povezanost s drugim gradovima	1	2	3	4	5
9. Parkovi i zelene površine	1	2	3	4	5
10. Broj parkirnih mjesta	1	2	3	4	5

6. Molim Vas da na ljestvici označite u kolikoj ste mjeri zadovoljni sociokulturnim sadržajima u gradu Bjelovaru. (1 – u potpunosti nezadovoljan/a, 2 – djelomično nezadovoljan/a, 3 – ni nezadovoljan/a ni zadovoljan/a, 4 – djelomično zadovoljan/a, 5 – u potpunosti zadovoljan/a.)

	U potpunosti sam nezadovoljan	Djelomično sam nezadovoljan	Niti sam zadovoljan, niti sam nezadovoljan	Djelomično sam zadovoljan	U potpunosti sam zadovoljan

1. Kvaliteta Veleučilišta u Bjelovaru	1	2	3	4	5
2. Mogućnost dobivanja gradske stipendije	1	2	3	4	5
3. Ponuda kafića	1	2	3	4	5
4. Ponuda klubova	1	2	3	4	5
5. Gradski muzej	1	2	3	4	5
6. Gradska knjižnica	1	2	3	4	5
7. Kulturni i multimedijски centar Bjelovar	1	2	3	4	5
8. Ponuda kulturnih manifestacija	1	2	3	4	5
9. Gradski bazen	1	2	3	4	5
10. Gradski stadion	1	2	3	4	5
11. Ponuda sportskih klubova	1	2	3	4	5
12. Shopping centar	1	2	3	4	5
13. Brzina i dostupnost interneta	1	2	3	4	5

7. Molim Vas da na ljestvici označite u kolikoj ste mjeri zadovoljni gospodarskim i ekonomskim aspektima u gradu Bjelovaru. (1 – u potpunosti nezadovoljan/a, 2 – djelomično nezadovoljan/a, 3 – ni nezadovoljan/a ni zadovoljan/a, 4 – djelomično zadovoljan/a, 5 – u potpunosti zadovoljan/a.)

	U potpunosti sam	Djelomično sam nezadovolja	Niti sam zadovoljan, niti sam	Djelomično sam zadovoljan	U potpunosti sam	Ne odnos i se na
--	------------------	----------------------------	-------------------------------	---------------------------	------------------	------------------

	nezadovolja n	n	nezadovolja n		zadovolja n	mene
1. Ponuda poslova unutar struke	1	2	3	4	5	6
2. Ponuda poslova van struke	1	2	3	4	5	6
3. Ponuda studentskih poslova	1	2	3	4	5	6
4. Ponuda honorarnih poslova	1	2	3	4	5	6
5. Uvjeti rada (radno vrijeme, slobodni dani itd.)	1	2	3	4	5	6
6. Plaćenost poslova	1	2	3	4	5	6
7. Mogućnost dodatnih prihoda	1	2	3	4	5	6
8. Mogućnost profesionalnog napredovanja	1	2	3	4	5	6
9. Troškovi života u Bjelovaru	1	2	3	4	5	6

8. Molim Vas da na ljestvici označite u kojoj ste mjeri zadovoljni gospodarskim, okolišnim i sociokulturnim aspektima života u gradu Bjelovaru (1 – iznimno nezadovoljan/a, 10 – iznimno zadovoljan/a).

	Iznimno nezadovolja									Iznimno zadovolja
--	---------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	-------------------

	ljan									n
1. Mogućnost za nastavak školovanja	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2. Mogućnost zaposlenja	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3. Mogućnost otvaranja vlastitog poduzeća/obrta	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
4. Mogućnost stabilnog i ekonomski održivog života	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
5. Mogućnost boravka u čistom i nezagađenom okolišu	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
6. Mogućnost boravka u prirodi	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
7. Mogućnost brzog i nesmetanog prometovanja	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
8. Mogućnost zadovoljenja sportskih i rekreacijskih potreba	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
9. Mogućnost kvalitetnog provođenja slobodnog vremena	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
10. Mogućnost zadovoljenja kulturnih potreba	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

9. Razmišljate li o trajnom odlasku ili preseljenju iz Bjelovara?

1. Da, planiram trajno preseljenje
2. Da, razmišljam o privremenom odlasku
3. Ne, ne planiram otići

10. Ukoliko planirate preseljenje, gdje biste voljeli otići?

1. U drugi grad ili općinu u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji
2. U Zagreb
3. U neki drugi grad u Hrvatskoj
4. U inozemstvo
5. Ne planiram preseljenje

11. Kako biste procijenili kvalitetu života u Bjelovaru u usporedbi s drugim hrvatskim gradovima?

1. Među najgorima
2. Lošija od prosjeka
3. Prosječna
4. Bolja od prosjeka
5. Među najboljima

12. Molim Vas da na skali od 1 do 10 procijenite koliko ste ukupno zadovoljni kvalitetom života u Bjelovaru:

- 1 Iznimno nezadovoljan
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10 Iznimno zadovoljan

13. Prema Vašem mišljenju, što bi trebalo unaprijediti kako bi se podigla razina kvalitete života mladih u Bjelovaru? (Odabrati do 3 odgovora)

1. Mogućnost zapošljavanja
2. Poticanje poduzetništva i obrta
3. Visoko i više obrazovanje
4. Ponuda zabavnih sadržaja (kafići, klubovi)

5. Ponuda kulturnih sadržaja
 6. Ponuda trgovina i usluga
 7. Prometnice
 8. Parkirališna mjesta
 9. Smanjenje zagađenja okoliša
 10. Ponuda sportskih i rekreacijskih sadržaja
 11. Estetski izgled okoliša
 12. Kvaliteta zelenih površina
14. Koju ste najvišu razinu obrazovanja završili? (Napomena: ukoliko se još školujete (učenici, studenti), molimo odaberite zadnju razinu obrazovanja koju ste završili.)
1. Nezavršena osnovna škola
 2. Osnovna škola
 3. Trogodišnja srednja strukovna škola (za industrijska, obrtnička zanimanja)
 4. Četverogodišnja ili petogodišnja srednja strukovna škola (npr. medicinska, ekonomska, tehnička)
 5. Gimnazija
 6. Stručni studij (viša škola, veleučilište)
 7. Preddiplomski sveučilišni studij (univ. bacc.)
 8. Diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij (fakultet)
 9. Akademski stupanj, magisterij ili doktorat znanosti (mr. sc., dr. sc.)
15. Kakav je Vaš radni status?
1. zaposlen (u stalnom radnom odnosu)
 2. zaposlen povremeno (npr. sezonski, honorarno)
 3. nezaposlen (i tražim posao)
 4. nezaposlen (i ne tražim posao)
 5. student (i radim preko studentskog ugovora)
 6. student (i ne radim)
 7. učenik
 8. nešto drugo _____
16. Kako procjenjujete materijalno stanje Vašeg kućanstva?
1. Vrlo dobro
 2. Dobro
 3. Osrednje
 4. Loše
 5. Jako loše

17. Koliko često su Vam prihodi s kojima raspolazete dovoljni za zadovoljavanje vaših osobnih potreba?

1. Nikad
2. Rijetko
3. Povremeno
4. Često
5. Vrlo često

18. Koji su, po Vama, najveći nedostaci života u Bjelovaru?

19. Koje su, po Vama, najveće prednosti života u Bjelovaru?

20. Možete li navesti još neke prijedloge za poboljšanje života mladih u Bjelovaru?